

LUNDS
UNIVERSITET

Centrum för genusvetenskap

GNV300:3
Vt 2007
Handledare: Marta Cuesta

”Goda älskare de föds inte, de görs”¹

En kritisk studie av Sexinspektörerna utifrån ett queerteoretiskt perspektiv

Magdalena Ahlqvist

Sofie Karlberg

Sammanfattning

Den här studien är en kritisk granskning av programserien Sexinspektörerna som sändes i sex avsnitt på TV4 våren 2007. I Sexinspektörerna får heterosexuella par hjälp med sitt sex- och samliv av två experter på området. Syftet med vår studie är att undersöka hur programmet skapar och återskapar heteronormativitet och på så sätt hur femininitet(er) och maskulinitet(er) uttrycks inom den heterosexuella parrelationen. Uppsatsen utgår ifrån ett queerteoretiskt perspektiv och den heterosexuella matrisen utifrån Judith Butler. Genom att välja kritisk diskursanalys som metod har vi kunnat analysera så väl det som sägs i programmet som de bilder som visas och på så sätt tillföra ytterligare en dimension till analysen. Vid analysen av materialet identifierade vi fyra olika teman; parrelationen, sex och sexualitet, kropp samt symboler och bilder. Konstruktionen av män, manlighet och maskulinitet(er) i Sexinspektörerna är mer framträdande än den av kvinnor, kvinnlighet och femininitet(er). Trots försök att lyfta fram kvinnans sexuella njutning är det ändå mannens sexualitet som hamnar i fokus. Inom paren fann vi queera glapp där de två könen inte alltid var så tydligt åtskilda, vilket är en motsättning till grunden för den heterosexuella matrisen. Vår studie påvisar dock att programmet har en stark heteronormativ ansats, där varken heterosexualitet problematiseras eller icke-heterosexualiteter tas upp.

Nyckelord; heteronormativitet, queer, heterosexuella parrelationer, Sexinspektörerna, heterosexuell matris, diskurs

¹ Sexinspektörerna, avsnitt 6, TV4; 2007-03-15, kl. 23.05

Abstract

This study is a critical review of the program series Sexinspektörerna that was transmitted in six sections on TV4 in the spring of 2007. In Sexinspektörerna heterosexual couples get help with sex in/and their relationship by two experts on the area. The aim of our study is to examine how the programme creates and recreates heteronormativity and in this way how femininity(ies) and masculinity(ies) are expressed within the heterosexual relationship. This papers theoretical starting point is that of queer and the heterosexual matrix on the basis of Judith Butler. By choosing critical discourse analysis as our method we have been able to analyse what is said in the programme as well as the pictures shown, and therefore provide an additional dimension to the analysis. At the analysis of the material we could identify four different themes; the relationship of the couple, sex and sexuality, body as well as symbols and pictures. The construction of men, manliness and masculinity(ies) in Sexinspektörerna are more prominent then that of women, womanliness and femininity(ies). Despite attempts to enlight womens sexual pleasure it is the sexuality of the man that is the focus. We were able to find queer gaps where the two sexes weren't clearly seperated, which contradicts the premises of the heterosexual matrix. Our study demonstrates nevertheless that the programme has a strong approach of heteronormativity, where neither heterosexuality is problematized and where nor non-heterosexualities are considered.

Keywords; heteronormativity, queer, heterosexual relationship, Sexinspektörerna, heterosexual matrix, discourse

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Problemformulering och syfte	2
1.1.1 Frågeställning	2
1.2 Studier om TV-program och heterosexuella parrelationer	3
1.2.1 Reality-program/dokusåpor	3
1.2.2 Heterosexuella parrelationer.....	4
1.3 Positionering	6
1.4 Disposition.....	7
2. Teoretiska och metodologiska utgångspunkter	8
2.1 Teoretiska utgångspunkter.....	8
2.1.1 Queerteori	8
2.1.2 Den heterosexuella matrisen.....	10
2.2 Metodologiska utgångspunkter	12
2.2.1 Diskurs.....	12
2.2.2 Kritisk diskursanalys	13
2.2.3 Metodologiska reflektioner	15
3. Material och bakgrund	16
3.1 Val av material och urval	16
3.2 Sexinspektörerna och programledarna	17
3.3 Paren i Sexinspektörerna	18
3.3.1 Sandra och Mikael	18
3.3.2 Emma och Mats	18
3.3.3 Jeanette och Christer.....	18
3.3.4 Therese och Lars-Göran	19
3.3.5 Malin och Nicklas.....	19
4. Analys	20
4.1 Parrelationen.....	21
4.1.1 Vardagssysslor.....	21
4.1.2 Invanda roller.....	23
4.1.3 Upprätthållandet av den heterosexuella parrelationen	25
4.1.4 Homosocialitet.....	26
4.2 Sex och sexualitet	27
4.2.1 Sexbehov	27
4.2.2 Jakten på orgasm	30
4.2.3 Kvinnor ska ge tydliga instruktioner	34
4.2.4 Mamman och sonen.....	35

4.2.5 Trekant och otrohet.....	36
4.2.6 (Hetero)sexualundervisning?.....	38
4.3 Kropp.....	39
4.3.1 Hälsa, sex och graviditet.....	39
4.3.2 Kroppsspråk.....	41
4.4 Symboler och bilder	42
4.4.1 Sexinspektörerna och logotyp	42
4.4.2 Parens liv i bilder.....	43
4.5 Avslutande analys.....	45
5. Slutdiskussion	48
6. Referenser	50
6.1 Litteratur	50
6.2 Artiklar	51
6.3 TV-program.....	51
6.4 Internetkällor	51

1. Inledning

Bilder av den romantiska heterosexuella parrelationen överöser oss överallt; i filmer, tidningar, böcker, TV-program och annan media. Vad dessa bilder förmedlar är föreställningen om att när man har en partner av det motsatta könet har man uppnått det naturliga och rätta levnadssättet. Detta ideal och denna norm är begränsande på det sätt att den endast kan uttryckas inom vissa specifika ramar, det heterosexuella parförhållandet. Människors föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt är betydelsefulla för hur vi förstår och upplever andra människor, vilket framförallt blir extra tydligt i det den heterosexuella parrelationen. Det är i den relationen som görandet av manligt och kvinnligt är utgångspunkten. På senare år har det blivit en fokusering på parterapi, sexspalter och relationsprogram. Dessa inriktar sig dels på hur man ska gå tillväga för att träffa en partner, men även vilka möjligheter som finns att förbättra och bevara parrelationen man lever i. För det första är dessa forum oftast inriktade på heterosexuella relationer och bygger även på att det finns skillnader mellan män och kvinnor.

Bo Nilsson menar att de maskulinitets- och feminitetsformerna som skapas och återskapas i massmedia och understöds av samhällseliga institutioner ofta har en hegemonisk karaktär, vilket innebär att de framstår som självklara, naturliga och nödvändiga.¹ På grund av att vårt samhälle är heteronormativt och att media är en del av de strukturer som stärker denna norm, vill vi studera hur det här tar sig uttryck i TV-programmet *Sexinspektörerna*, som är ett sex- och samlevnadsprogram för heterosexuella par. Vilken betydelse får denna fokusering på det heterosexuella paret för människor som inte lever i en parrelation samt för icke-heterosexuella² personer, oavsett om de lever i en relation eller inte? Det vi är intresserade av är att studera hur sexualitet framställs och vilken roll den intar i *Sexinspektörerna*. Är det egentligen nödvändigt att visa människor som har sex på TV för att paren som deltar i programmet och tittarna ska lära sig om sex och samliv? Var gränsen går mellan *Sexinspektörernas* pedagogiska tillvägagångssätt och porr kan kanske i vissa lägen inte alltid tyckas självklar.

¹ Nilsson, Bo, *Maskuliniteter: representation, ideologi och retorik*, Boréa; Umeå, 1999:16

² Med icke-heterosexuella personer syftar vi till personer med en annan sexuell identitet än med en heterosexuell.

1.1 Problemformulering och syfte

Heterosexualitet är normgivande i vårt samhälle och har därför inte studerats i lika stor utsträckning som det som anses vara avvikande. Vi anser att det är problematiskt att det finns så starka heteronormativa strukturer i samhället som upprätthåller heterosexualitet som det eftersträvansvärda och något som inte ifrågasätts därför att det ses som det naturliga sättet att leva på. Därför vill vi lägga fokus på en diskurs som behandlar denna norm och studera vad som är taget för givet. Det är enligt vår mening heteronormativiteten och inte heterosexualiteten som är det problematiska. Vi har inte för avsikt att utesluta icke-heterosexuella personer och relationer, men då uppsatsen begränsas till diskursen som (re)produceras i programmet Sexinspektörerna ligger fokus i uppsatsen på heterosexuella parrelationer. Vi ser dock att programmet inte är utan influens eller påverkan av andra diskurser i samhället, utan även ett uttryck för dessa. I Sexinspektörerna finns det vissa gemensamma drag, som exempelvis att programmet handlar om par i heterosexuella relationer. Men det finns även en variation när det gäller parens problem och förutsättningar inom den heterosexuella parrelationen som skiljer paren åt. Vilken kunskap och vilka bilder av parrelationer och tvåsamhet erbjuds i TV-programmet Sexinspektörerna och hur förmedlas således bilder av det heterosexuella paret?

Vårt syfte med uppsatsen är därför att kritiskt granska normativ heterosexualitet och de konsekvenser denna norm får för formuleringen av kvinnor och män i Sexinspektörerna. Det handlar om hur människor positioneras inom den heterosexuella parrelationen och hur heteronormativitet skapas och återskapas.

1.1.1 Frågeställning

Hur (re)konstrueras heteronormativitet och således maskulinitet(er) och femininitet(er) i programserien Sexinspektörerna?

1.2 Studier om TV-program och heterosexuella parrelationer

I nedanstående avsnitt presenteras några studier som berör TV-program, parrelationer, heterosexualitet, manlighet och kvinnlighet. Avsnittet är uppdelat i två forskningsområden där det första handlar om reality-program/dokusåpor medan det andra fokuserar på heterosexuella parrelationer. Den forskning som finns om TV behandlar exempelvis TV-historik, fiktiva TV-program och på senare tid reality-program/dokusåpor. Forskning om parrelationer handlar bland annat om familj, äktenskap och jämställdhet. De studier som vi här valt att presentera berör konkreta och därmed närmre aspekter av vår uppsats för att ge en inblick i studier på området.

1.2.1 Reality-program/dokusåpor

I sin studie *Verklig underhållning* diskuterar Anna Edin³ vad som i vardagspråk kallas för dokusåpor och i forskningssammanhang för reality-program. Edin har via samtalsgrupper analyserat hur publiken uppfattar den här typen av program och hon redogör även för forskning på området. Olika typer av reality-program är exempelvis överlevnads-, dating-, otrohets-, övervaknings- och gör-om-mig-program. Dessa väcker (ambivalenta) känslor såväl hos dem som följer programmen som hos de personer som säger att de inte gör det, vilket bidrar till att det ofta blir ett hett diskussionsämne. Programmen inriktar sig för det mesta mot en speciell målgrupp och dessa är vanligtvis kvinnor, ungdomar och unga vuxna. Inom den akademiska världen, i den samhälleliga debatten så väl som av tittarna själva har reality-programmen kritiserats mycket menar Edin. Kritiken grundar sig i att programmen är hybrider av dokumentär/underhållning, privat/offentligt samt fakta/fiktion. Utan sin publik blir inte reality-programmen fullständiga då de flesta bygger på att tittarna integreras och blir engagerade genom bland annat utröstningar av deltagarna. Eftersom programmen består av vanliga människor kan vem som helst bli deltagare och på sätt stärks relationen mellan programmen och tittarna. Edin menar att femininitet och maskulinitet vanligtvis iscensätts genom en traditionell genusordning, vilket är framträdande för den här typen av program, samtidigt som det förekommer personer som överskrider denna genusordning. Slutligen menar Edin att reality-

³ Edin, Anna, *Verklig underhållning: dokusåpor, publik, kritik*, Institutet för mediestudier i samarbete med Sellin och partner; Stockholm, 2005

programmen inte representerar en utpräglad diskurs utan snarare ett brett diskursivt spektrum av kvinnligt och manligt.

Mark Graham⁴ tar i artikeln *Den heterosexuella tragedin: om myter och heterosexuella misslyckanden i massmedia* upp sin studie av skvallertidningar och dokusåpor. Han har studerat dessa medier utifrån ett queerteoretiskt perspektiv då han är intresserad av att undersöka var gränsen mellan heterosexualitet och homosexualitet går. Det är heterosexualitet som undersöks och granskas i Grahams studie. De svenska skvallertidningarna som Graham undersöker visar på att det är det heterosexuella paret som är i fokus, tvåsamhetsidealet är starkt. Här och var bland bilderna på de heterosexuella paren dyker dock någon homosexuell upp. De heterosexuella paren visas upp på bröllop och kändisfester där det utstrålas glädje och lycka medan de i nästa stund visas upp när det handlar om skilsmässa och relationen har spruckit. Av de dokusåpor som Graham studerat är det den skandinaviska versionen av *Temptation Island* som är i fokus i artikeln. I *Temptation Island* sänds heterosexuella par som till en tropisk ö, där separeras paren och de ska frestas till otrohet genom att umgås med snygga och vältränade singlar. Graham lyfter fram att vid första mötet mellan paren och singlarna råder ett homoerotiskt ögonblick av konkurrens innan det återgår inom de heterosexuella ramarna igen. Han betonar även att det heterosexuella paret framställs som sårbart och bräckligt. Det här visar på att samtidigt som både skvallertidningar och dokusåpor tar upp heterosexualiteten som naturlig tar de även upp dess brister och svagheter. Graham menar att det i dessa medier råder en gråskala mellan heterosexualitet och homosexualitet och att de därmed inte utgör varandras motsatser, men han betonar samtidigt att det här gäller en svensk kontext.

1.2.2 Heterosexuella parrelationer

Gemensamma liv: om kön, kärlek och längtan är Lena Martinssons⁵ avhandling där hon intervjuat tio heterosexuella par om deras gemensamma liv och den behandlar kön och heterosexuell gemenskap hos dessa par. Hennes syfte med avhandlingen är att förstå och tolka parens beskrivningar av hur de skapar gemenskap samt den

⁴ Graham, Mark, *Den heterosexuella tragedin: om myter och heterosexuella misslyckanden i massmedia*, s. 136-156, ur; *Queersverige*, (red) Kulick, Don, Natur och Kultur; Stockholm, 2005.

⁵ Martinsson, Lena, *Gemensamma liv: om kön, kärlek och längtan*, Carlssons Bokförlag; Bjärnum, 1997.

problematik som uppstår när kvinnlighet och manlighet talas om och reflekteras över. Istället för att försöka beskriva hur människorna är och varför de blivit så fokuserar Martinsson på hur människor gör sig till någon och skapar förståelse av sig själv. Hon beskriver hur intervjupersonerna iscensätter en förväntad manlighet och kvinnlighet i beskrivningen av sig själva. Ett par beskriver olikheterna mellan män och kvinnor som en källa till lust. Kvinnan i ett par säger att hon exempelvis inte skulle känna lust för någon som beter sig feminint. För några av paren beskrivs den heterosexuella kärleken som det normala och eftersträvansvärda. Känslösamhet är det som oftast tillskrivs den kvinnliga partnern medan den manliga partnern är förföraren. Som förförare förväntas han uppvakta och erövra kvinnan medan kvinnan hoppas på att bli sedd för sitt inre genom sitt yttre. Mannen uppfattas därför som innehavare av en större sexuell drift än kvinnan. Martinsson finner dock att manlig kärlek inte alltid framställs på detta erövrande sätt. En man i hennes studie beskriver vikten av intimitet, att få bekräftelse och uppmuntran vilket i hans ögon inte är omanligt.

Sara Eldéns⁶ pågående forskning handlar om självhjälp för par i dagens samhälle. De olika resurser som finns tillgängliga ska hjälpa individen ska ändra sitt liv men är samtidigt inriktade på att paret ska fortsätta vara just ett par. Via en diskursanalys ställer sig Eldén frågan vilket par som konstrueras i dessa resurser och vad som inkluderas i talet om det goda paret. Även en artikel i tidskriften *Bang* diskuterar Eldén⁷ fenomenet. Hon menar att det verkar ligga i tiden att diskutera samlevnadsproblem i så väl rådgivningsspalter i tidningar, tips från Internet och andra typer av rådgivningsforum. Att staten dessutom är intresserade i familjerådgivningsverksamheter visar en lag som kom 1980 där alla kommuner ska erbjuda detta. Verksamheten syfte är att hjälpa par så att de kan fortsätta leva tillsammans och så att de kan förstå hur en parrelation fungerar. Eldén finner att eftersom det normala paret i självhjälpsböckerna är heterosexuellt, och består av en kvinna och en man, bör paret vara medvetna om könsskillnaderna för att lyckas. Vidare finner Eldén att om ett problem i relationen finns, finns det inom ramen för

⁶ Eldén, Sara, *Att fånga och bli fångad i diskursen? Om diskursanalys och emancipatorisk forskning*, s. 60-74, ur; *Att utmana vetandets gränser. En bok om metod, metodologi och epistemologi*, (red) Lundqvist, Åsa, Davies, Karen och Mulinari, Diana, Liber; Malmö, 2005.

⁷ Eldén, Sara, *Rådgivning för normala*, s. 35-37, ur; *Bang: feministisk kulturtidsskrift*; Stockholm, 2001:4.

parförhållandet och kan möjligen härledas till oföränderliga manliga och kvinnliga egenskaper och inte till sociala relationer eller kulturella normer som existerar med hänseende på kön.

1.3 Positionering

Vår teoretiska positionering innebär att vi ser de egenskaper och attribut som tillskrivs kön/genus som socialt konstruerade, vi har således ett socialkonstruktivistiskt synsätt. Även om vi inte anser att det finns några grundläggande karaktärsdrag hos kön kommer vi i uppsatsen använda oss av begreppen man och kvinna eftersom vi ska studera hur personerna i materialet definierar och använder begreppen. En person kan inte lösgöra sig från normer och språk och betrakta samhället på ett objektivt sätt, därmed gör vi inte anspråk på en fullständigt objektiv analys i denna uppsats. Därför kan vi heller inte lösgöra begreppen man och kvinna från de normer och språk som finns runt dem, varpå vi väljer att använda man, manlighet, maskulinitet och kvinna, kvinnlighet och femininitet. Dock ser vi begreppen maskulinitet(er) och femininitet(er) som mindre fasta än de övriga begreppen, trots att de har sitt ursprung i dessa. Vi söker inte efter hur femininitet och maskulinitet är, utan snarare efter hur de gestaltas och hur de skapas i det givna sammanhanget.

Jag, Sofie, hade inte följt programmet Sexinspektörerna när det gick på TV. Jag tror att programmet har en pedagogisk ambition som syftar till att få människor att tala om sex i relationer. Men jag tror även att programmet delvis lockar en del publik som inte vill förbättra sexlivet i sin relation, utan som endast vill se paren ha sex i TV och därmed ser programmet i rent underhållningssyfte. Med andra ord tror jag att det finns en pedagogisk sida av programmet men att det även finns en annan mer sensationell sida av det. Själv lever jag i en heterosexuell relation för tillfället vilket spelar in när det kommer till skrivandet av denna uppsats.

Jag, Magdalena, har följt Sexinspektörerna och även tittat på Sex Inspectors som är den brittiska versionen som tidigare sänts på TV4. Jag har sett samtliga avsnitten av Sexinspektörerna tillsammans med några av mina vänner. I första hand tittade jag på avsnitten första gången för att få nya infallsvinklar och tips om sex och samliv, medan ett genusperspektiv hela tiden fanns med i bakhuvudet. Jag anser att programmet är ett

försök att bidra till att sex ska ses som något positivt istället för något negativt och farligt, vilket jag tycker är betydelsefullt. Vad jag däremot anser är programmet mest framträdande negativa budskap är att det enbart fokuserar på heterosexuella par och därmed ger en ensidig bild av sex och sexualitet. Även jag lever i en heterosexuell relation.

Som genusstudenter och feminister har vi teoretiska och metodologiska bakgrundskunskaper som präglar vår läsning av materialet. Trots att vi båda lever i heterosexuella relationer anser vi att de normer som kretsar kring hur det heterosexuella parförhållandet ska vara är begränsande och vi tycker att det är viktigt att ifrågasätta heteronormativiteten, även som heterosexuella. Det är utifrån det här som vi valt uppsatsämne. Vilka personer vi är kommer att påverka uppsatsens utformning så väl implicit som explicit. Ambitionen är att vår inverkan på uppsatsarbetet vara uttalad och ärlig, vilket vi hoppas att vi här bidragit till genom vår positionering.

1.4 Disposition

I det inledande kapitlet har vi nu redogjort för uppsatsens problemformulering och syfte, frågeställning, studier om reality-program/dokusåpor och heterosexuella relationer, samt vår positionering. Förhoppningen är att detta ger läsaren en inledning till ämnet och en förståelse för vår intention med uppsatsen. Det följande kapitlet tar upp de teoretiska och metodologiska utgångspunkter som vår uppsats bygger på, där vi tar upp queerteori, den heterosexuella matrisen utifrån Judith Butler samt diskurs som metod och begrepp. I material och bakgrundskapitlet redogör vi hur vi har tänkt kring materialets karaktär samt en presentation av TV-programmet Sexinspektörerna och av de personer som medverkar i programmet. Därefter följer vår analys där vi gör en kritisk granskning av materialet utifrån de teoretiska utgångspunkterna i uppsatsen. Analysen är uppdelad i olika teman som vi identifierat i materialet, avslutningsvis följer en slutdiskussion där vi knyter samman uppsatsen.

2. Teoretiska och metodologiska utgångspunkter

Under det här avsnittet presenteras de teoretiska och metodologiska antaganden som ligger till grund för uppsatsen. Både vårt val av teori och metod innebär ett socialkonstruktivistiskt och poststrukturalistiskt perspektiv och vi ska här redogöra för dessa perspektiv. Uppsatsen bygger på queerteoretiska utgångspunkter. Metoden vi använder är kritisk diskursanalys och grundar sig i att vi vill dekonstruera diskurserna i ett material om sex och heterosexuella parrelationer och på så sätt kritiskt granska heteronormativitet. Till följd av vårt metodval har vi även valt att diskutera begreppet diskurs under det metodologiska avsnittet.

2.1 Teoretiska utgångspunkter

De teoretiska utgångspunkterna som vi valt att utgå ifrån är queerteori samt Butlers heterosexuella matris. De här teorierna anser vi vara bra utgångspunkter för vår analys av Sexinspektörerna då de problematiserar heteronormativiteten i samhället.

2.1.1 Queerteori

Queerteori kan sägas vara ett samlingsbegrepp för kritiskt tänkande kring sexualitet och det heteronormativa, det finns således inte en queerteori.⁸ Det är starkt kopplat till genus, sexualitet och makt och det innebär ett ifrågasättande av det som uppfattas som normalt samt de sanningar som tas för givet i samhället när det gäller dessa begrepp.⁹ Inom ett queerteoretiskt perspektiv ligger fokus inte på det avvikande utan på det som anses vara det normala.¹⁰ Heterosexualitet har trots sin närvaro i det sociala och politiska livet sällan blivit problematiserad. Heterosexualiteten har setts som naturlig, därmed ignorerad i analyser och en läggning som vanligtvis inte är ifrågasatt. Oftast har det varit de andra sexuella som har blivit definierade i relation till den normala heterosexualiteten.¹¹ I vårt fall handlar det om att sätta fokus på den heterosexualitet som är normerande i samhället. Sexualitet skall enligt Fanny Ambjörnsson ses som något mångtydigt där sexualiteten kan kopplas till bland annat identiteter, handlingar

⁸ Rosenberg, Tiina, *Queerfeministiskt agenda*, Atlas; Stockholm, 2003:12f

⁹ Ambjörnsson, Fanny, *Vad är queer?*, Natur och Kultur; Stockholm, 2006:8f

¹⁰ Ambjörnsson, 2006:35ff

¹¹ Richardson, Diane, *Rethinking sexuality*, Sage; London, 2000:19

och normer. Med ett queerperspektiv kan man undersöka hur sexualitet organiseras, regleras, upprätthålls och på så sätt ifrågasätta heteronormativiteten.¹²

En utgångspunkt inom queerteori är att heterosexualiteten är något som skapas och upprätthålls och därmed inget som skall tas för givet. Det är heteronormativiteten, där en viss heterosexuell samlevnadsform är den mest åtråvärda, som ska sättas i fokus och inte heterosexualitet i sig. Det är normsystemet som är det intressanta och syftet är således att problematisera den normativa heterosexualiteten.¹³ Synen på sexualitet och vad som ses som sexuella handlingar varierar beroende på tid och rum, vilket tyder på att det inte är något av naturen givet utan att sexualitet är något som skapas och förändras.¹⁴ Förutom heteronormativitet är performativitet en queerteoretisk grundsten, som utgörs av att könsidentiteterna skapas genom upprepade handlingar.¹⁵

När det gäller sexualitet lyfter ett queerteoretiskt perspektiv fram att den normerande heterosexualiteten bidrar till att den mångfald som finns när det gäller sexualitet osynliggörs.¹⁶ Gayle Rubin har gjort en värdehierarki av sexuella handlingar som visar på att det finns flera sätt att vara heterosexuell. Sexualitet kan ses utifrån vad som bland annat ses som normalt/onormalt och god/dålig. Det är inte bara icke-heterosexuella personer som faller utanför den heteronormativa ramen, utan även vissa former av heterosexualitet då man även ska vara heterosexuell på rätt sätt.¹⁷ Föreställningar om vad som är normalt och accepterat sexuellt beteende är en återspeglning av de dominerande konstruktionerna av sexualitet, där sexualitet är synonymt med heterosexualitet och kanske framförallt det vaginala samlaget. Förståelsen av kroppar är också kopplade till den naturaliserade heterosexualiteten. En sexualitet som bygger på två individer med olika kön, som kompletterar varandra och vars kroppsdelar passar ihop som ett lås och en nyckel, där en penis och en vagina är en naturlig matchning.¹⁸

¹² Ambjörnsson, 2006:36

¹³ Ambjörnsson, 2006:51ff

¹⁴ Rosenberg, 2003:63

¹⁵ Ambjörnsson, 2006:136

¹⁶ Ambjörnsson, 2006:85

¹⁷ Rosenberg, 2003:91

¹⁸ Richardsson, 2000:26

Queerteori lyfter även fram att heterosexualitetens existens förutsätter att det finns en motpol, vilken utgörs av homosexualiteten. Ändras den heterosexuella normen ändras även synen på homosexualitet. Bisexualitet kan ses som ett större hot mot heteronormativiteten än vad homosexualiteten är, detta till följd av att bisexuella personer inte vill kategorisera sig själva och att könet här inte är det avgörande för vem man väljer som sin sexpartner.¹⁹ Detta bidrar till att heterosexualiteten är sårbar och därför krävs att heteronormen har ett starkt stöd i samhället.²⁰ Att heteronormen har ett starkt stöd i samhället gör det i vårt fall intressant att studera ett TV-program där just den heterosexuella parrelationen sätts i fokus och framförallt hur den ska förbättras och bevaras.

Heteronormativiteten, som hyllar en viss form av heterosexuellt samliv, får vi i det västerländska samhället insocialiserat redan som barn, vi får berättat för oss hur det ska vara och hur vi ska leva våra liv. Ett eftersträvande efter en viss typ av levnadsform innebär att andra sätt att leva på förkastas. För att det här ska framstå som normalt sker detta på bekostnad av det som ses som avvikande. Relationerna mellan norm och avvikelse är inte alltid vitt åtskilda, utan det finns glapp där normen undergrävs genom olika handlingar, men dessa uppfattas inte alltid. Glappen kan uppmärksammas i heteronormativitetens periferi genom queera läsningar av till exempel TV-såpor, filmer, texter och teatrar.²¹ Det är i dessa glapp som vi vid queera läsningar finner möjligheter till förändring.

2.1.2 Den heterosexuella matrisen

Judith Butler är en viktig teoretiker inom queerteori. Hennes idéer kännetecknas av att hon inte ser att begrepp som kön och genus har några naturliga eller basala innebörder. Därav ser hon inte heller att man *är* ett kön eller ett genus, utan att man *blir* det. Ingen är en man eller en kvinna utan görs till detta.²² Den heterosexuella matrisen är ett begrepp som visar på hur starkt vårt samhälle är heterosexualiserat. Butler är kritisk till vad denna heteronormativa betydelse gör med människor eftersom den innebär att en kvinna är kvinnlig och feminin samt en man är manlig och

¹⁹ Ambjörnsson, 2006:144f

²⁰ Ambjörnsson, 2006:67

²¹ Ambjörnsson, 2006:159f

²² Rosenberg, Tiina, *Könet brinner! Texter: Judith Butler, i urval av Tiina Rosenberg*, Natur och kultur; Stockholm, 2005:9

maskulin. Heteronormativitet innebär antagandet om att det naturliga sättet att leva är heterosexuellt och att denna heteronormativitet upprätthålls genom institutioner, strukturer, relationer, handlingar och bevarar det som naturligt.²³ Genom sociala praktiker skapas kön/genus, sexualiteter och andra kategorier, de är inte färdiga och avslutade, utan den sociala världen konstrueras hela tiden.²⁴ Butler kallar detta performativitet och det hänger samman med diskurs på det sättet att de normala (heterosexuella) konstrueras och därmed utesluts och förkastas de onormala (icke-heterosexuella).²⁵ Butler använder sällan begrepp så som kvinna och man, hon anser att begreppet kvinna är alldeles för allmänt formulerat och därför inte inbegriper andra kategorier som i vissa fall har mer betydelse än kön. Vi har trots det valt att använda oss av begreppen eftersom en man och en kvinna är förutsättningar för ett förhållande som placeras inom ramen för det heterosexuella parförhållandet. Dessutom är de starkt kopplade till femininitet och maskulinitet som vi specifikt ska studera.

Den heterosexuella matrisen är således mallen för vad som är socialt acceptabelt och vad som inte är det. Matrisen betecknar en typ av tydlighet, där kroppar endast blir förståeliga om de utgår ifrån stabila kön. Med det menar Butler att kulturen skapar kroppar som blir förståeliga genom två kön/genus som är åtskilda och varandras motpoler, det kvinnliga och det manliga. Vidare menar Butler också att heterosexualiteten och könskategorierna är obligatoriska och ofrivilliga.²⁶ Butler anser att kön inte kan frikopplas från sexualitet utan att de är sammanbundna i och med den heterosexuella matrisens framställning och definition av manlighet och kvinnlighet.²⁷ Matrisen tar form genom förbud, för att bli en man kan femininitet inte finnas.²⁸ Maskulinitet och femininitet är således inte läggningar utan någonting man blir och som uppstår när heterosexualitet finns.²⁹ Genom de kulturella representationer som media, TV, reklam et cetera utgör, är människor tvungna att godta de ideologier som förmedlas.³⁰ Femininitets- och maskulinitetsideal förskönas inom den heterosexuella föreningen och det fordras att dessa ideal förkroppsligas.³¹

²³ Rosenberg, 2005:11

²⁴ Rosenberg, 2005:14

²⁵ Rosenberg, 2005:15

²⁶ Rosenberg, 2005:10

²⁷ Rosenberg, 2005:22, Rosenberg, 2003:74

²⁸ Rosenberg, 2005:24

²⁹ Rosenberg, 2005:172

³⁰ Rosenberg, 2005:26

³¹ Rosenberg, 2005:110

Genom att teoretisera och analysera en diskurs om det normala kan vi bättre förstå dess innebörder och begränsningar.

2.2 Metodologiska utgångspunkter

Vi har valt att använda oss av diskursanalys som metod, detta därför att vi anser att diskursanalys är särskilt tillämpligt när det gäller ett fenomen, den heterosexuella parrelationen, som är djupt rotat i samhället dels historiskt men även i nutid. Under detta avsnitt integrerar vi även vår användning av ett massmedialt material.

2.2.1 Diskurs

Diskurs är enligt vår uppfattning en aktivitet där språket definierar och producerar kunskap, samt skapar och upprätthåller strukturer. Vi anser dock inte att språket är en exakt representation av någonting utanför språket. Vår uppfattning av diskurs är överensstämmande med den bild som Bo Nilsson målar upp i sin avhandling. Nilsson menar att allmänt etablerade och därför normgivande sätt att tala och tänka kring något påverkar verkligheten och då även uppfattningen om människor och kroppar.³²

Det finns en ständig social strid om hur samhället och identiteter ska definieras. Som diskursanalytiker är vårt åtagande att studera hur strävan att skapa enhällighet sker på alla nivåer i det samhälleliga.³³ En diskurs framstår som en fullständighet, där varje tecken förstås i relation till andra tecken, genom att utesluta andra eventuella betydelser av detta tecken. Exempelvis kan detta appliceras på den heterosexuella matrisen, där en kvinna blir kvinnlig i sin relation till en man och vice versa. Med andra ord kan en diskurs sägas vara en inskränkning av möjligheter och ett försök att skapa någon form av entydighet.³⁴

Vi är inte intresserade av att fastställa den objektiva verkligheten och hur den heterosexuella parrelationen *egentligen* ser ut, utan vi är intresserade av hur heteronormativitet, femininitet(er) och maskulinitet(er) (re)konstrueras som nödvändiga för att kunna förstå den heterosexuella relationen. Marianne Winther

³² Nilsson, 1999:33

³³ Winther Jörgensen, Marianne och Phillips, Louise, *Diskursanalys som teori och metod*, Studentlitteratur; Lund, 2000:31

³⁴ Winther Jörgensen, Phillips 2000:33f

Jørgensen och Louise Phillips menar att människor uppför sig som att de identiteter vi har och den struktur som vårt samhälle har är naturliga och neutralt fastställda. De menar att diskursen syfte inte är att fastställa hur denna neutrala och objektiva verklighet ser ut utan snarare hur vi gör den neutral och objektiv.³⁵

2.2.2 Kritisk diskursanalys

Genom en kritisk diskursanalys av Sexinspektörerna vill vi kritiskt granska hur TV-programmet bidrar till att de heterosexuella parrelationerna och dess innebörder framstår som naturligt och neutralt. Winther Jørgensen och Phillips menar att man genom diskursanalysen kan studera vilka egenskaper en viss grupp tillskrivs och vilken betydelse denna grupp får när den relateras till andra grupper.³⁶ Vad som möjliggörs genom diskursanalysen är att vi kan studera på vilket sätt kvinnorna och deras förväntade femininitet, och männen och deras förväntade maskulinitet, artikuleras i programmet och vilka betydelser de får när de ställs mot varandra.

Vi ska inte endast belysa språket i programmet Sexinspektörerna utan vi ska även studera det rumsliga och kroppsliga, samt bilder och symboler som finns i programmen. Detta för att vi vill göra diskursanalysen djupare och tillföra ytterliggare dimensioner då det är möjligt i ett TV-program. Peter Dahlgren menar att medietexter inkluderar traditionella texter men även bilder, symboler och ljud, i princip allt som kommer från medierna.³⁷ Vi ser TV-programmet som ett exempel för ett uttryck av en viss organisering av identiteter och relationer som finns i samhället, i så väl tal som i bilder. Enligt Winther Jørgensen och Phillips finns det fem kriterier som kännetecknar en kritisk diskursanalys. För det första skapar sociala praktiker en organisering av samhället i form av identiteter och relationer. Vidare menar de att den kritiska diskursanalysen inte bara belyser språk som tal eller skrift i dessa diskurser, utan även bilder.³⁸

³⁵ Winther Jørgensen, Phillips 2000:40

³⁶ Winther Jørgensen, Phillips 2000:54

³⁷ Dahlgren, Peter, *Vad säger medierna och vad betyder de?* s. 75-100, ur; *Vilken metod är bäst – igen eller alla? Metodtillämpning i medie- och kommunikationsvetenskap*, (red) Jarlbro, Gunilla, Studentlitteratur; Lund, 2000:76

³⁸ Winther Jørgensen, Phillips 2000:67, Bergström, Göran och Boréus, Kristina, (red), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund; Studentlitteratur, 2005:323

Vi ser att programmet inte bara ger uttryck för normer och skapar betydelser för grupper som är fristående från andra influenser, utan även att detta är en reproduktion av redan befintliga normer och organiseringar. Som Winther Jörgensen och Phillips menar är diskursen en social praktik som inte bara ordnar världen utan även ordnas av andra sociala praktiker. Med andra ord formar den inte bara samhället utan är också en avspeglning av densamme.³⁹ Den sociala interaktionen är högst påtagligt i Sexinspektörerna då man får följa interaktionen mellan paren, mellan programledarna och mellan paren och programledarna. Det är troligtvis så att all interaktion inte finns representerad i programmet, men det i sig ger ett visst uttryck för vad som anses vara viktigt och betydelsefullt för programmet och således även dess diskurs(er). Att studera sociala interaktioner är ett annat drag i den kritiska diskursanalysen.⁴⁰

Vår analys inriktar sig inte bara mot det som konstruerar uppfattningar om subjekt och relationer utan även mot vad detta gör för kvinnorna och männen i det. Konstruktioner av femininitet och maskulinitet kan skapa och reproducera ojämlika maktförhållanden och är intressanta att diskutera i ett material som TV-program eftersom det är lättillgängligt och kan påverka människors förståelse av varandra och hur man agerar i sociala sammanhang. Dahlgren menar att medietexternas skildringar och uttrycksformer är just olika former av konstruktioner.⁴¹ Det fjärde kriteriet för en kritisk diskursanalys innebär just detta antagande, att diskurser skapar och reproducerar ojämlika maktförhållanden mellan grupper, exempelvis mellan män och kvinnor och mellan sociala klasser.⁴² Syftet med vår analys blir följaktligen att inte bara bidra med en analys av materialet utan även att bidra med en förändring mot mer jämlika maktförhållanden i samhället.

För det femte utgör den kritiska diskursanalysen inte sig för att vara objektiv utan istället grundar den sig i en vilja att uppnå social förändring. Det femte kriterium ställer vi oss bakom eftersom vi inte ser vår analys som en objektiv läsning av materialet. Som vi skrev i vår positionering så försöker vi vara medvetna om vår egen roll i läsningen av materialet. Det är ju självklart att det som framkommer i medierna utgör möjligheter för olika tolkningar av det aktuella materialet. Dahlgren menar att

³⁹ Winther Jörgensen, Phillips 2000:68, Bergström, Boréus, 2005:325

⁴⁰ Winther Jörgensen, Phillips 2000:68

⁴¹ Dahlgren, 2005:76

⁴² Winther Jörgensen, Phillips 2000:69

det kan vara antingen publikens eller forskarens tolkningar som är intressanta, där den sistnämndes tolkning även inkluderar publikens upplevelser av den undersökta medieformen.⁴³ Det innebär att vi som forskare även ses som en publik vars upplevelser av programmet är intressanta att analysera.

2.2.3 Metodologiska reflektioner

Att använda en metod som kritisk diskursanalys anser vi kräver reflektion och diskussion. Diskursanalysen i sig fokuserar på ett språks tvingande karaktär och således frågor om makt och meningsskapande.⁴⁴ Att vi fokuserar på innehållet i ett TV-program och vad det kan innebära för människor medför dock att vi med detta fokus förlorar tittarnas erfarenheter och upplevelser av programmet. Ändå anser vi att det finns en viss förändringspotential i en kritisk diskursanalys. Om vi genom en queerläsning finner inkonsekventa argumentationer eller om vi inom diskursen finner en motdiskurs, som innebär någonting som har en annan effekt på människor, kan vi hitta och lyfta upp denna förändringsmöjlighet.

En annan kritik som riktats mot diskursanalysen är att relationen mellan forskare och det som studeras inte har problematiserats.⁴⁵ Risken ligger i att den enda röst som blir hörd är forskaren då vi inte fokuserar på andra människors upplevelser eller uppfattningar av TV-programmet. Att själva vara del av åtminstone delar av diskursen vi studerar kan vara problematiskt om man ska anta en position utanför diskursen och analysera densamma. Men vi anser ändå att våra röster som forskare och uppfattningar av programmet också är värda att beaktas. Som vi har tagit upp i vårt positioneringsavsnitt är faktumet att vi själva lever i heterosexuella relationer intressant och troligtvis högst angelägna för vår uppsats. För att frångå denna typ av kritik anser vi att det är väldigt viktigt att vara självreflekterande och ärliga med våra intentioner, samt att göra tydliga kopplingar till våra teoretiska utgångspunkter.

⁴³ Dahlgren, 2005:80

⁴⁴ Bergström och Boréus, 2005:348

⁴⁵ Eldén, 2005:60f

3. Material och bakgrund

I detta avsnitt presenteras materialet som vi använder oss av i vår uppsats, TV-programmet Sexinspektörerna.⁴⁶ Vi diskuterar val av material och dess förutsättningar samt ger en bakgrund till programmet och de personer som medverkar.

3.1 Val av material och urval

Sexinspektörerna tillhör genren sex- och samlevnadsprogram. Dahlgren menar att TV till skillnad från tryckta medier inte är ett lika effektivt sätt att förmedla mycket fakta på. Däremot bidrar TV-program till att fånga vår uppmärksamhet samt att de riktar sig till våra känslor.⁴⁷ Genom att studera Sexinspektörerna ska vi analysera ett TV-program där två experter ska hjälpa par med deras relationer i allmänhet och med sex i synnerhet. Att använda oss av ett material som riktar sig till människors känslor och som troligtvis är kontroversiellt är något vi tycker är intressant att studera.

Om vi diskuterar val av material ser vi fördelar med att använda material som redan är existerande, deras tillblivelse är oberoende av oss forskare även om det är vi som tolkar det. Vi tycker även att det är positivt att vi kan låta materialet styra vår forskning. Med det menar vi att vi inte är så fastlåsta i vad vi letar efter utan att vi kan hålla den frågan öppen och låta materialet styra vår forskning in på en kanske okänd väg. Det här var en av anledningarna till att vi första gången tittade på Sexinspektörerna förutsättningslöst. På så sätt kunde vi skapa oss en bild av vad som var intressant och relevant att fokusera på i materialet i relation till vår frågeställning.

Dock medför valet av material att vi måste vara medvetna om materialets karaktär, det vill säga i vilket syfte har programmet tillkommit och för vem är det menat? Vi tror att programmets primära syfte är att hjälpa paren och att på ett pedagogiskt sätt visa för tittarna hur de kan få ett bättre sex- och samliv. Sexinspektörerna menar själva att

⁴⁶ När vi skriver Sexinspektörerna, med stort S, syftar vi till programmet, när vi skriver sexinspektörerna, med litet s, syftar vi till programledarna. Om meningen börjar med Sexinspektörerna är vår förhoppning att läsaren av sammanhanget ska förstå vilket som åsyftas.

⁴⁷ Dahlgren, 2005:85

sex ska vara någonting roligt, naturligt och inget att skämmas för.⁴⁸ Det går inte att förneka att det finns en viss sensationslystnad i ett program där svenska par ställer upp och har sex i TV, vilket medför att det säkerligen lockade en hel del tittare endast för den aspekten.

Dahlgren betonar betydelsen av att göra ett noggrant urval av materialet, där urvalet skall vara logiskt och konsekvent utvalt. Han menar även att när det gäller en avgränsad fråga kan man använda sig av hela materialet.⁴⁹ I vårt fall har vi valt att använda oss av samtliga avsnitten av Sexinspektörerna som sändes på TV, vilka utgör underlaget för vår studie. TV-programmet Sexinspektörerna sändes på TV4 i sex avsnitt på torsdagskvällar vid 23-tiden under våren 2007 med start den 8 februari. De första fem avsnitten handlade om ett par åt gången som fick hjälp av sexinspektörerna Johan Ekenberg och Suzanne Lindström. Det sjätte och sista avsnittet var en uppföljning av tre av paren om vad som hänt sen sist, samt en avrundning av programserien. Avsnittet var vardera 45 minuter långa och sändes med en reklampaus. De sex avsnitten av Sexinspektörerna spelades in på video.

3.2 Sexinspektörerna och programledarna

TV4 har tidigare sänt två omgångar av programmet Sex Inspectors⁵⁰ där det varit brittiska par som fått hjälp av sexualrådgivare. Den svenska versionen Sexinspektörerna bygger på liknande premisser och programidé.

I Sexinspektörerna får svenska par hjälp med sitt sex- och samliv av experterna Johan Ekenberg, 46, och Suzanne Lindström, 48. Johan leder kurser men arbetar i första hand som personalutvecklare och talare inom näringslivet. Han vill hjälpa människor, par och arbetsplatser att utvecklas. Suzanne är barnmorska, klinisk sexolog samt utbildad i kognitiv terapi. Hon är speciellt inriktad på förlossningsrädsla, kvinnlig sexualitet samt samliv.⁵¹ I programmet installeras övervakningskameror i parens hem, det är med hjälp av dessa kameror som sexinspektörerna studerar parens sex- och

⁴⁸ Sexinspektörerna, avsnitt 6

⁴⁹ Dahlgren, 2005:83

⁵⁰ För med information om Sex Inspectors besök: <http://tv4.se/tvtabla/program/7248.html>

⁵¹ *De är sexinspektörerna*, TV4:s hemsida <<http://tv4.se/sexinspektoreerna/520591.html>> (hämtad: 2007-4-20). Ansvarig utgivare tv4.se: Mattias Fyrenius, publicerat 2007-1-26.

samliv. Sexinspektörerna identifierar problemen och utifrån det får paren olika övningar som ska hjälpa dem att få det bättre i relationen och i sexlivet i synnerhet. Sexinspektörerna hjälper paren med problem som prestationskrav, orgasmjaksproblematik, för tidig utlösning och oförmåga att kommunicera.⁵²

3.3 Paren i Sexinspektörerna

I detta avsnitt ges en kort presentation av de par som medverkar i programserien. Presentationerna är till för att ge en bakgrundsbild till hur parets liv ser ut och respektive pars främsta problem som tas upp i programmet.

3.3.1 Sandra och Mikael

Sandra och Mikael är ett par i 25-årsåldern och de bor i Helsingborgsområdet. De är gifta och har tillsammans två små barn. Mikael är för närvarande pappaledig och Sandra jobbar. Deras liv kantas av aktiviteter med undantag av bristande aktivitet när det gäller deras sexliv. Deras förhållande består av mycket bråk vilket bland annat grundar sig i att de sällan har sex numera sedan Sandra tappade sexlusten i samband med första barnet.⁵³

3.3.2 Emma och Mats

Emma och Mats är sambos och bosatta i Örebro De är omkring 25-årsåldern och båda drömmer om att skaffa familj tillsammans inom en snar framtid. I deras relation har de problem med att Mats får för tidig utlösning vilket i sin tur resulterar i att Emma ofta blir otillfredsställd och att hennes orgasm därmed uteblir. Deras relation är för övrigt kärleksfull.⁵⁴

3.3.3 Jeanette och Christer

Jeanette och Christer är bosatta i Trollhättan, de är 22 respektive 26 år gamla. Tillsammans har de en son och de väntar sitt andra barn. Christer arbetar som lastbilschaufför vilket leder till att han inte är hemma så mycket, Jeanette däremot är

⁵² *På väg mot bättre sex*, TV4:s hemsida <<http://tv4.se/sexinspektorererna/520605.html>> (hämtad: 2007-4-20). Ansvarig utgivare tv4.se: Mattias Fyrenius, publicerat 2007-1-26.

⁵³ *De får hjälp av sexinspektörerna*, TV4:s hemsida <<http://tv4.se/sexinspektorererna/520053.html>> (hämtad: 2007-4-20). Ansvarig utgivare tv4.se: Mattias Fyrenius, publicerat 2007-1-26.

⁵⁴ *De får hjälp av sexinspektörerna*, TV4:s hemsida, 2007-4-20

hemma med deras son. Deras relation har varit utsatt för otrohet och sexlivet går på rutin.⁵⁵

3.3.4 Therese och Lars-Göran

Therese och Lars-Göran är gifta och bor i Gävle. Lars-Göran som är i 30-årsåldern är fem år äldre än Therese, de har känt varandra sen de var små. Paret har två barn och de väntar tillökning då Therese är gravid med tvillingar. Deras problem ligger inte i sängkammaren utan på en mer basal nivå, de har svårt att få tiden att räcka till.⁵⁶

3.3.5 Malin och Nicklas

Malin och Nicklas är ett gift par i 35-årsåldern och bor tillsammans med sina två barn i Stockholm i en tvårumslägenhet. Paret arbetar tillsammans med teater och deras hem utgör även deras arbetsplats. Detta bidrar till att det blir svårt att skilja mellan privatlivet och arbetslivet vilket är påfrestande för deras relation. Deras sexliv går på rutin och kantas av en orgasmjakt.⁵⁷

⁵⁵ De får hjälp av sexinspektörerna, TV4:s hemsida, 2007-4-20

⁵⁶ De får hjälp av sexinspektörerna, TV4:s hemsida, 2007-4-20

⁵⁷ De får hjälp av sexinspektörerna, TV4:s hemsida, 2007-4-20

4. Analys

När vi började med bearbetningen av materialet studerade vi inledningsvis de sex avsnitten av *Sexinspektörerna* förutsättningslöst. Vi insåg att det för upplägget av analysen var nödvändigt för oss att finna olika teman att fokusera på i materialet. Dessa teman hjälper oss att besvara vår frågeställning och som kan förstås utifrån de teoretiska utgångspunkterna i vår uppsats. De möjliggör även en förståelse av de olika dimensionerna i den heterosexuella relationen utifrån hur femininitet(er) och maskulinitet(er) blir konstruerade och därmed betydelsefulla. Således kan dessa teman sägas utgöra olika delar av diskursen som finns i *Sexinspektörerna*. Dahlgren för fram att det är viktigt att veta vems röst/vilkas röster det som ska studeras och analyseras. Experters men även vanliga människors åsikter kan fungera som övertygande i vad de säger.⁵⁸ och därmed relevanta att studera. Vi har valt att studera de par som får rådgivning i de respektive avsnitten, men även sexinspektörernas och speakerröstens roll i programmet *Sexinspektörerna*. Följaktligen blev operationaliseringsfrågorna formulerade utifrån vår frågeställning.

Hur (re)konstrueras heteronormativitet, femininitet(er) och maskulinitet(er) när det gäller;

- Parrelationen
- Sex och sexualitet
- Kropp
- Symboler och bilder

Med *Parrelationen* menar vi den interaktion som paret har och handlar om vardagssysslor och kommunikation. Temat *Sex och sexualitet*⁵⁹ behandlar förväntningar eller önskemål om sex samt hur sex och sexualitet uttrycks av både paren och sexinspektörerna. *Kropp* behandlar den betydelsen kroppen får i parrelationen och vilka egenskaper som tillskrivs kropparna. *Symboler och bilder* handlar om de visuella aspekterna av programmet, de symboler som dyker upp och hur personerna i programmet framställs i bilder.

⁵⁸ Dahlgren, 2005:97

⁵⁹ Med sex syftar vi på sexuella handlingar medan vi kopplar sexualitet till kulturella och samhälleliga normer samt identitet.

4.1 Parrelationen

Det här avsnittet har delats upp i fyra delområden som identifierades vid analys av parrelationerna. Det handlar dels om hur paren upplever vardagen och vardagssysslorna, invanda rollers inverkan på relationen, betydelsen av att bevara och vårda parrelationen samt hur sexinspektörerna bekräftar och värderar individerna.

4.1.1 Vardagssysslor

Sandra berättar att hon och Mikael bråkar om vardagssysslorna nu när han är pappaledig. I avsnittet visas ett scenario där Sandra klagar på Mikael därför att hon behöver städa när hon kommer hem från jobbet. Johan och Suzanne tittar på videoinspelningar av det aktuella bråket.

Johan: Var finns välviljan?⁶⁰

Vad Johan insinuerar med citatet ovan är att han menar att Sandra borde göra hushållssysslorna och att det inte är något som är värt att bråka över. Det kan därmed tolkas som att huvudansvaret bör ligga på kvinnan, trots att hon jobbar och mannen är pappaledig. Emma berättar att hon upplever de vardagliga göromålen som disk, städ och tvätt som ett problem i samboförhållandet samt att paret har vissa kommunikationssvårigheter. Hennes sambo Mats ser däremot inte det här som ett problem i förhållandet. Christer jobbar som lastbilschaufför vilket han säger bidrar till att han inte är hemma så mycket och när han väl är hemma så är han för trött för att göra något i hemmet.

Johan: Då kommer hjälten hem mitt i natten å är dödstrött, va, så ligger han där och han är lite sjuk, så har man lite snabbt sex och så va? Hon fixar lite granna rubbet så va. Jag är förundrad över att du tycker att det är okej.⁶¹

Suzanne frågar Christer hur han tror att en kvinna upplever det. Christer säger själv att han aldrig skulle stå ut med det. Varpå sexinspektörerna ställer sig frågande till varför Christer låter Jeanette stå ut med det. Här gör sexinspektörerna ett försök att få Christer uppmärksam på den sneda fördelningen av hushållssysslorna. Christers

⁶⁰ Sexinspektörerna, avsnitt 1, TV4; 2007-02-08, kl. 23.05

⁶¹ Sexinspektörerna, avsnitt 3, TV4; 2007-02-22, kl. 23.05

sambo Jeanette uttrycker inte att vardagssysslorna är ett problem även om hon tycker att det är tråkigt att vara hemma utan Christer då han jobbar mycket. Det här visar på att oavsett om vardagssysslorna formuleras som ett problem eller inte av kvinnorna, tillfaller huvudansvaret för hushållet och hemmet kvinnan i relationen. Emma och Sandra uttrycker explicit en vilja till förändring av fördelningen av hushållssysslorna, men deras partners ser inte det som ett problem. I och med att männen inte ser det som ett problem blir det även kvinnans uppgift att se till att det sker en förändring av fördelningen av hushållssysslorna. Att kvinnor har huvudansvaret för hushållet kan här kopplas ihop med det som är feminint i den heterosexuella parrelationen. Enligt Butler skulle det här kunna ses som ett åskådliggörande av att könskategorierna är ofrivilliga och obligatoriska då könen tillskrivs olika ansvar och egenskaper. Genom performativa handlingar visas här på hur kön är något som görs och inte något man är.⁶² Vid ett tillfälle sitter Christer vid köksbordet och hackar sallad, då får han beröm av Jeanette för att han är duktig. Suzanne reagerar på det här då hon menar att Jeanette inte ska "mamma" Christer. Paret ovan exemplifierar traditionella rollfördelningar och de utgör därmed två åtskilda kön som är grunden i den heterosexuella matrisen.⁶³

Lars-Göran anser att han och Therese är samkörda när det gäller det vardagliga livet.

Lars-Göran: Så att vi kan bli mer samkörda på eller bli lika samkörda på just sexbiten som vi är i det vardagliga livet med barn och relation.⁶⁴

Ändå upplever paret att vardagssysslorna tar upp för mycket tid och att vardagen blir kravfylld. Malin och Nicklas, som både bor och arbetar i sin lägenhet, hjälps åt med hem och barn. De nämner inte fördelningen av hushållssysslorna som ett bekymmer. I dessa två par finns det inte lika tydliga skillnader mellan deras roller och beteende utifrån vad som kan ses som manligt respektive kvinnligt. Exempelvis frågar Therese Lars-Göran om vilket program på tvättmaskinen som han brukar använda. Vid en queerläsning kan dessa par till skillnad från de tre andra paren sägas utgöra en motsättning till den heterosexuella matrisen och därmed bidra med en uppluckring av

⁶² Rosenberg, 2005:9f, 172

⁶³ Rosenberg, 2005:10

⁶⁴ Sexinspektörerna, avsnitt 4, TV4: 2007-03-01, kl. 23.05

densamme, då deras relationer inte bygger på två tydligt åtskilda kön som är varandras motsatser som åtrår varandra.⁶⁵

4.1.2 Invanda roller

I det tredje avsnittet understryks det upprepade gånger att det är lätt att falla in i invanda mönster och roller som kan vara ödesdigra för den gemensamma framtiden. Att dessa roller är lätta att falla in i påvisar utifrån Butlers heterosexuella matris att könskategorierna är ofrivilliga och obligatoriska.⁶⁶ I en relation, menar Johan, är det viktigt att båda ger och tar. Johan anser att Jeanette bara ger och ger, vilket är något som måste ändras. Han betonar att det är bådars ansvar för att relationen ska fungera på ett bra sätt. Därför får Christer en övning där han ska ge Jeanette massage och jämna ut balansen mellan givandet och tagande i relationen. Det tas även upp att det kan vara svårt att ta sig ur dessa roller och det bidrar till en obalans i relationen när det gäller givandet och tagandet.

Det största problemet i Jeanettes och Christers relation som sexinspektörerna ser det är att Jeanette behandlar Christer som ett barn och han låter det ske. Suzanne ska hjälpa Jeanette med mammamrollen och älskarinnerollen, som hon anser har försvunnit.

Suzanne: Men det är väl också så typiskt att vi kvinnor gör det här. Det är så vanligt när vi blir mammor så börjar vi mamma vår partner ibland också.⁶⁷

I avsnittet ses scener där Jeanette hjälper Christer att klä av och på sig, hon matar honom och kammar hans hår. Sexinspektörerna reagerar starkt på att Christer bara tar emot och Jeanette bara ger när det gäller det här.

Johan: Han förlorar så mycket av sin manliga pondus här.⁶⁸

Johan; Hur manligt är det att sitta och säga aj aj aj,? Till att bli kammad alltså. Vi har ju sett att det här är en vuxen man men en jädra massa pondus och stolthet och det försvann fullständigt när han gick innanför dörren.⁶⁹

⁶⁵ Ambjörnsson, 2006:159f, Rosenberg, 2005:10

⁶⁶ Rosenberg, 2005:10

⁶⁷ Sexinspektörerna, avsnitt 3

⁶⁸ Sexinspektörerna, avsnitt 3

Sexinspektörerna menar att Jeanettes mammaroll gentemot Christer är ett problem men ett ännu större problem är att Christer till följd av detta förlorar sin manlighet, vilket ovanstående citat tydligt visar på. För att vara en man kan man inte ha några omanliga karakteristiska drag. Johan framställer Christers beteende som oacceptabelt därför att det är opassande för en man. Som Butler menar får en man, för att bli maskulin, inte ha några feminina drag.⁷⁰ Är en man omanlig fallerar förutsättningarna för den heterosexuella matrisen och Johans påpekande visar på hur starkt förankrat matrisens premisser är i samhället. Oavsett Johans medvetenhet om detta eller inte bidrar han till att förstärka och bevara de specifika egenskaper som tillskrivs könen. Citaten ovan antyder att Johan anser att det är värre att förlora sin manlighet än att inte kunna ta hand om sig själv. Sexinspektörerna menar att parets roller måste och kan ändras, vilket visar på att vara kvinna och man är ingenting naturligt utan någonting som görs. Att kön/genus är någonting som görs och inte något man är, är utmärkande för Butlers teoretiska ståndpunkt.⁷¹ Vidare blir enligt Ambjörnsson dessa handlingar performativa då de upprepas för att skapa könsidentiteter.⁷² Även om Jeanette blir mer medveten om att hon ”mammar” Christer och att det är något som går att förändra, menar Jeanette ändå att det är lätt att falla tillbaka i denna roll. Christer däremot tror att det är lätt att bryta mönster och tycker att han har ändrat sig.

Det är inte bara Christer och Jeanettes relation som påverkas av invanda roller. Även Therese säger att hon ser sig själv och Lars-Göran främst som föräldrar och vänner. Suzanne påpekar detta också då hon menar att paret är duktiga föräldrar men undrar var relationen tagit vägen. Mammarollen påverkar även Sandra och Mikaelns relation. Suzanne ser att Sandras mammaroll ligger i vägen för rollen som älskarinna.

Suzanne: Min erfarenhet är att just många tjejer som blir mammor, de blir mammor så mycket att de glömmer bort att släppa mannen in på livet igen.⁷³

Mammarollen går ut över relationen och påverkar parens sex- och samliv. Kvinnan ska växla mellan att vara mamma och att vara älskarinna medan motsvarande inte alls tas

⁶⁹ Sexinspektörerna, avsnitt 3

⁷⁰ Rosenberg, 2005:22ff

⁷¹ Rosenberg, 2005:9

⁷² Ambjörnsson, 2006:136, Rosenberg, 2005:9

⁷³ Sexinspektörerna, avsnitt 1

upp när det gäller mannen. Att bli mamma kan därmed ses som ett större åtagande än att bli pappa.

4.1.3 Upprätthållandet av den heterosexuella parrelationen

Johan tar med Sandra och Mikael, som är gifta, till tingsrätten för att uppmärksamma paret på att om de inte förbättrar sin relation genom kommunikation, så kommer de kanske att stå där en dag. Speakerrösten befäster detta ytterligare genom att poängtera hur viktigt det är att vårda relationen genom att ägna tid åt varandra. Johan visar Sandra och Mikael en videoinspelning där paret bråkar och konfronterar dem med deras beteende. En skilsmässa kan här tolkas som att det största misslyckandet för det heterosexuella paret ifråga.

Speakerröst: I en parrelation handlar det sällan om att ha rätt eller fel, utan snarare om att hitta en väg båda kan enas om.⁷⁴

Paret upplever det som mycket besvärligt när de konfronteras med sitt beteende. Johan menar att båda bär ansvar för relationen och att det inte är en som är ”dum”. Det här påvisandet, att parrelationen inte är given utan något som man ska enas om och kompromissa för att bevara, visar på dess instabilitet. Som Ambjörnsson menar är heteronormen inte given utan måste hela tiden upprätthållas och kontrolleras för att inte fallera.⁷⁵ I slutet av programmet tar Mikael och Sandra eget initiativ till att gå till kyrkan för att förnya sina äktenskapslöften inför en präst och sexinspektörerna. Det heterosexuella förbundet upprätthålls och bekräftas bland annat via olika handlingar och institutioner i samhället⁷⁶ och äktenskapet kan i Sandra och Mikael fall ses som det ultimata beviset för detta upprätthållande. Äktenskapet är inte bara en företeelse utan även en form av performativa handlingar.⁷⁷ Denna företeelse iscensätts när Sandra och Mikael förnyar sina löften.

Johan nämner i det fjärde avsnittet att det är nödvändigt att arbeta aktivt för att förbättra och bevara relationen. Utifrån ett queerteoretiskt perspektiv kan behovet av att arbeta med relationen ses som ett ytterligare tecken på att det heterosexuella

⁷⁴ Sexinspektörerna, avsnitt 1

⁷⁵ Ambjörnsson, 2006:51ff

⁷⁶ Rosenberg, 2005:11

⁷⁷ Rosenberg, 2003:75

förhållandet inte är något som skall tas för givet utan att det måste kämpas för.⁷⁸ Den heterosexuella relationens nödvändiga kamp för att bevara och därmed bibehålla sin normerande ställning i samhället synliggörs i Sexinspektörerna. Det visar på att heterosexualitet inte är något givet samtidigt som det är problematiskt att sexinspektörerna bidrar till att upprätthålla heteronormativiteten, vilket sker på bekostnad av icke-heterosexuella personer.

Johan betonar människors behov av närhet och kopplar samman det med ett allmänt välbefinnande.

Johan: Det är ett mänskligt behov med närhet, människor som inte har närhet de mår inte lika bra.⁷⁹

Han betonar indirekt vikten av att vara i en relation, varav det här påståendet inte bara utesluter icke-heterosexuella personer utan även heterosexuella som inte lever i en parrelation. Heteronormativitet som uppvärderar en specifik form av heterosexuell samlevnad innebär att alla som inte uppfyller dessa krav faller utanför ramarna.⁸⁰ Emma och Mats däremot faller innanför ramarna, deras drömmar om att en dag skaffa barn tillsammans stärker detta ytterligare. Deras önskan kan ses som ett tydligt uttryck för hur stark ställning heteronormativiteten har i samhället och hur det heterosexuella samlivet med barn hyllas och ses som något eftersträvansvärt.

4.1.4 Homosocialitet

Männen i programmet söker ofta Johans bekräftelse på att det de gör är rätt. Oftast sker det när de fått övningar som de ska träna på. Istället för att fokusera på att övningen kan leda till en förbättring för deras partner, relationen och sexlivet är männen mer inriktade på att få bekräftelse från Johan. Sökande efter bekräftelse från en annan man kan ses som ett tecken på homosocialitet. Homosocialitet män emellan förstärker även mäns överordning gentemot kvinnorna.⁸¹ Männen får i större utsträckning bekräftelse och beröm jämfört med kvinnorna i programmet. Sexinspektörerna beskriver Emma som en person som söker mycket kontakt och

⁷⁸ Ambjörnsson, 2006:51ff

⁷⁹ Sexinspektörerna, avsnitt 6

⁸⁰ Rosenberg, 2003:91

⁸¹ Ambjörnsson, 2006:163

bekräftelse från sin partner och att hon inte kan göra någonting på egen hand. Suzanne säger att när stimulansen uteblir resulterar det i att hon tröstar sig med mat. Därmed framställs Emma av sexinspektörerna som osjälvständig. Therese låter gnällig på rösten när hon pratar med Lars-Göran och att hon verkar uttråkad, menar Johan. Sandra berättar att hon tycker att det krävs lite av Mikael under hela dagen. Johan säger då:

Det där tycker jag illa om. Vaddå det som skulle krävas av Micke? Är hon liksom någon madonna som bestämmer hur saker och ting ska va här?⁸²

Det här är exempel på att kvinnorna tillskrivs negativa egenskaper av sexinspektörerna, speciellt Johan, vilket förstärker kvinnornas underordning gentemot männen.

4.2 Sex och sexualitet

I det här avsnittet analyseras talet om sex och sexualitet i programmet. Först handlar det om kvinnors och mäns sexbehov, om hur de uttrycks och hur de bemöts. Det leder sen in oss på jakten på orgasm. Därefter behandlas vikten av att kvinnor ska ge män tydliga instruktioner, att en mamma inte har sex med en son och vice versa, trekant och otrohet som hot mot heteronormen och betydelsen av sexualundervisning.

4.2.1 Sexbehov

När Sandra och Mikael får beskriva vad de tycker är problematiskt beskriver Mikael en frustration över uteblivet sex och Sandra ser Mikaelns sexbehov som jobbigt.

Mikael: Vårt sexliv är väl nästintill obefintligt. Det blir väldigt sällan och oftast är det ju då jag som får krusa på lite grann för att det ska hända något och det är väl inte så roligt det heller med att behöva krusa på. Jag vill ju ha ett regelbundet sexliv, jag pratar inte om sju gånger i veckan men en gång i veckan kanske.⁸³

⁸² Sexinspektörerna, avsnitt 1

⁸³ Sexinspektörerna, avsnitt 1

Sandra: Jag kan uppleva Mickes sexbehov väldigt jobbigt. Alltså han själv tycker liksom inte att det är något konstigt, men jag kan ju tycka att han är ju helt översexuell alltså.⁸⁴

Även Jeanette beskriver sin partners sexuella behov som större än hennes eget, om än på ett något tveksamt sätt.

Jeanette: Jag själv vill ju mer, men jag vet inte, han har väl lite mer sexlust än vad jag har skulle jag tro också, han är ju kille (skratt). Men jag kan ju inte skylla på det men han är ju det och lastbilschaufför dessutom.⁸⁵

Problemet i Emmas och Mats relation, som båda ser det, är att Mats får för tidig utlösning, vilket leder till att Emma inte hinner få orgasm tillsammans med Mats utan får ordna det på egen hand. Emma berättar om sin sexlust i videodagboken som sexinspektörerna studerar.

Emma: Jag tycker att sex är underbart, jag vill ha jämt. Alltid. Hela tiden.⁸⁶

Johan: Alltså jag anser att hon är sextokig och hon är mattokig.⁸⁷

Även Malin och Nicklas har problem med för tidig utlösning, vilket leder till att de inte har så mycket vaginalt samlag utan mer oralsex.

Malin: Jag vill ha mer sånt sex, mindre händer och mer kuk.⁸⁸

Att få njutning via oralsex kan likställas med sex mellan personer oavsett kön. Malins önskan om att få mer kuk kan enligt Diane Richardsons perspektiv ses som ett uttryck för att vilja ha mer vaginalt samlag och således ur samhällets synvinkel mer normalt och acceptabelt sex.⁸⁹ Vilka sexbehov kvinnorna har kan inte ses som något könsspecifikt då det varierar. I två av paren uttrycker kvinnorna att deras partners sexbehov är större än deras eget, därmed definierar de sitt eget sexbehov utifrån

⁸⁴ Sexinspektörerna, avsnitt 1

⁸⁵ Sexinspektörerna, avsnitt 3

⁸⁶ Sexinspektörerna, avsnitt 2., TV4; 2007-02-15. kl. 23.10

⁸⁷ Sexinspektörerna, avsnitt 2

⁸⁸ Sexinspektörerna, avsnitt 5, TV4; 2007-03-08, kl. 23.05

⁸⁹ Richardsson, 2000:26

mannens. Två andra kvinnor säger att de vill ha mer sex utan att sätta det i relation till mannens sexlust. Det är anmärkningsvärt att Emma som uttrycker en stark sexlust ses som sextokig medan motsvarande uttalande för en man inte kommenteras. Enligt Butler är just kön och sexualitet i den heterosexuella matrisen starkt kopplat till manlighet och kvinnlighet.⁹⁰ Härigenom blir den manliga sexualiteten normgivande och sedd som mer naturlig. Suzanne konstaterar att både Lars-Göran och Therese får inviter av sin partner som de oftast avvisar, samt att båda avvisar och blir avvisade. Det här paret får inte direkta sextips då deras problem ligger på en mer basalnivå. Utifrån den heterosexuella matrisen⁹¹ visar återigen det här paret på ett uppluckrande av två tydligt åtskilda kön.

Sexinspektörerna tittar på en videoinspelning av när Sandra och Mikael ligger i sängen. Mikael närmar sig Sandra men hon avvisar hans invit. Johan utbrister då:

Nämen titta! Titta på det där. Hur många män skulle orka med den sortens avvisningar?⁹²

Suzanne: Men Johan, du förstår, han gjorde inte heller tillräcklig ansats för han är så van att bli avvisad.⁹³

Johan och Mikael sitter och pratar om att paret bråkar så mycket.

Johan: Vi måste bryta det här på något sätt för ingen av er får era behov tillfredställda, varken socialt, eller i ditt fall sexuellt.⁹⁴

Speakerröst: Att använda sex som ett maktredskap i ett straff- och belöningsystem är en typisk kvinnlig reaktion och sker ofta omedvetet. Att missbruka det sexuella samlivet på detta sätt vittnar ofta om att det finns allvarliga problem i förhållandet.⁹⁵

⁹⁰ Rosenberg, 2005:22

⁹¹ Rosenberg, 2005:10

⁹² Sexinspektörerna, avsnitt 1

⁹³ Sexinspektörerna, avsnitt 1

⁹⁴ Sexinspektörerna, avsnitt 1

⁹⁵ Sexinspektörerna, avsnitt 1

I relation till mannens sexualitet finns det en kvinna som antingen kan förstärka eller försvaga hans självförtroende, att bli avvisad upprepade gånger kan försvaga det. Det framställs som att när en kvinna har sex med en man blir han därmed bekräftad som man och blir därmed manlig. Det här kan kopplas till att manlighet skapas där heterosexualitet finns.⁹⁶

Sandra och Mikael får berätta för varsin sexinspektör hur de vill att deras partner ska vara. Sandra vill att Mikael ska vara lugn, försiktig, romantisk samt att hon vill ha mer mys med middag och tända ljus. Hon vill även ha mer nafs i örat, att han ska trigga henne och att han ska smeka hennes ansikte. Mikael däremot uttrycker önskningar om att få förståelse, oralt förspel, smekningar, sex på olika ställen och att Sandra ska ta mer initiativ och sitta ovanpå när de har sex. När paret och sexinspektörerna sedan träffas för att berätta om sina önskningar nämns endast en sak de båda önskade sig gemensamt, därefter drar programledarna slutsatsen att paret egentligen är överens om vad de önskar. Denna slutsats som sexinspektörerna gör kan vid en queerläsning⁹⁷ påvisa dels ett uppluckrande av att kvinnor och män ska vara olika och att paret egentligen har samma behov. Samtidigt som de faktiskt uttrycker olika behov, kan det ses som ett försök att dölja bristerna i parets relation. Frågan är då om syftet, med att dra slutsatsen att de har samma behov, är att ena paret mot alla odds så att den heterosexuella relationen skall bevaras?

4.2.2 Jakten på orgasm

Den enda gången som jämställdhet nämns i programserien är när Suzanne kommenterar Emmas förslag om att lägga en glaskula i var sin burk för varje orgasm hon och Mats får.

Suzanne: Det här tycker jag är 10-0 till Emma. Hon har kommit på en egen övning där man tydligt kan se lite grann jämställdhet.⁹⁸

Senare poängterar dock Suzanne att paren inte ska stressa varandra i orgasmjakten. Det viktiga är att de har varandra. Att paret inte ska stressa varandra i orgasmjakten framkommer också i Malin och Nicklas fall, där uteblir Malins orgasm oftast. Även

⁹⁶ Rosenberg, 2005:22

⁹⁷ Ambjörnsson, 2006:159f

⁹⁸ Sexinspektörerna, avsnitt 2

om Suzanne i avsnitten belyser kvinnornas position, njutning vid samlagen och betonar när de inte får någon orgasm säger sexinspektörerna ändå att orgasmen inte är det viktiga. Johan menar att kyssar är viktigare än sexlivet när det gäller att få kärleken att överleva. Sexinspektörerna tar genomgående i programmen upp att ömhet och närhet är viktigare än sex, tekniker och orgasm. De menar också att ”snabbsex” är bättre än inget sex alls. På det här sättet försöker programledarna skapa en entydighet om att orgasm inte är det viktiga. Genom att betona att orgasmen inte är det viktiga innebär diskursen en inskränkning av möjligheter för kvinnan att få orgasm, då det är mannens orgasm som blir avgörande för när samlaget är slut. Det här visar sig bland annat då några av kvinnorna som nämnts här ovan inte fått orgasm på grund av att deras partner fått för tidig utlösning. Det är problematiskt att kvinnornas orgasm inte behandlas som lika viktig som männens, då det är kvinnornas orgasm som vid vissa tillfällen uteblir och inte männens. Hur skulle det se ut om männen inte hann eller kunde få orgasm? Förmodligen hade det setts som ett större problem av sexinspektörerna.

Johan lär Nicklas hur han ska kunna hålla ut längre vid samlag. Övningen går ut på att hålla en hög upphetsningsnivå och att inte få orgasm så snabbt.

Johan: Om du sen väljer att inte spruta alls som de taoistiska kineserna håller på med mycket då kommer du behålla den här upphetsningsenergin, vilket gör att du känner dig mycket mer manlig.⁹⁹

Nicklas: En tanke som många män går runt och bär på, att vilja hålla länge lite grann som man säger, då är man en bra älskare.¹⁰⁰

Johan: Det finns nog ingenting som stärker det manliga sexuella självförtroendet mer än att man kan hålla på länge.¹⁰¹

Här gör Johan tydliga kopplingar mellan manlighet och sexuella handlingar, även Nicklas håller med om detta. Som nämntes ovan anses det vara viktigt för en man att kunna hålla på länge vilket är starkt kopplas till det manliga självförtroendet. En man blir på det här sättet manlig i den sexuella relationen till en kvinna. Enligt Butler

⁹⁹ Sexinspektörerna, avsnitt 5

¹⁰⁰ Sexinspektörerna, avsnitt 5

¹⁰¹ Sexinspektörerna, avsnitt 5

bidrar heterosexualitet till skapandet av just maskulinitet och femininitet.¹⁰² Det här visar också på att sexinspektörerna kopplar samman manlighet med mannens könsorgan. Butler anser också att könet är sammankopplat med sexualitet i skapandet av manlighet respektive kvinnlighet.¹⁰³ Den enda gången självförtroende nämns i samband med sexualiteten hos en kvinna är när Sandra tar initiativ i sängen och sitter ovanpå Mikael, Suzanne säger då att det är bra för Sandras självförtroende då det är hon som styr, tar eget ansvar och därmed blir en egen sexuell varelse.

Enligt speakerrösten är Emma frustrerad i relationen och till följd av det förstärks Mats prestationsproblem. Suzanne berättar för Emma och Mats om hennes erfarenheter av killar med för tidig utlösning.

Suzanne: Det jag stöter på i mitt arbete som sexolog när jag träffar killar med för tidig utlösning, det är killar som är oerhört mycket känslolösa. Det är killar som tycker väldigt mycket om sin flickvän, som vill tillfredsställa henne och vill henne så väl som bara den skulle jag vilja säga.¹⁰⁴

Det verkar som det räcker att männen försöker tillfredsställa kvinnorna, de behöver inte lyckas. Trots att han misslyckas med att få sin partner att njuta längre bagatelliseras den tidiga utlösningen genom att mannen ändå framställs som att han försöker och egentligen menar väl. Johan lär Mats knep för hur han ska kunna hålla ut samlaget längre och han ser inte Mats tidiga utlösning som ett stort problem eftersom det går att träna bort. Johan ser också att Mats sexuella självförtroende därmed kommer öka. Eftersom sexinspektörerna inte ser tidig utlösning som ett stort problem och att kunna hålla på länge är kopplat till det manliga självförtroendet, kan frågan ställas vart kvinnan tog vägen i det här sammanhanget?

Suzanne pratar med Emma om Mats tidiga utlösning och hur Emma ska hantera problemet.

¹⁰² Rosenberg, 2005:172

¹⁰³ Rosenberg, 2005:22

¹⁰⁴ Sexinspektörerna, avsnitt 2

Suzanne: Framförallt så handlar det om en mental inställning hos dig, många tjejer är pushiga, de vill ha en karl som kan länge och slår det i huvudet på sin kille och det blir inte bättre av det, det blir ännu värre. Du ska inte berätta för honom att jag vill ha sex, jag vill ha sex. Du ska låta honom få komma lite grann och söka dig. Du ska inte berätta när du behövt onanera, för han får dåligt samvete och då blir han inte hjälpt. Du ska tona ner och du ska låta honom få ta mer initiativ, vänta.¹⁰⁵

Det kan vara positivt att Suzanne försöker döda myten om mannen med en oändlig sexuell uthållighet. Men samtidigt förstärker hon tydligt mannens roll som förförare då hon menar att Mats ska få ta initiativ och Emma ska tona ner sin egen lust. I ett annat avsnitt där Mikael sa att han vill ha mer sex med Sandra sa inte sexinspektörerna till honom att han inte skulle pressa henne. Sexinspektörerna försöker här återupprätta de traditionellt könsspecifika rollerna i den heterosexuella relationen, som uppluckrats genom att det är Emma som vill ha mer sex. Mannen ska vara den mer aktiva parten i det sexuella samlivet. Återigen är det kvinnans sexualitet och lust som ska hållas tillbaka och mannens som tar störst plats, Emmas uteblivna orgasm nämns inte under samtalet.

Suzanne: Du vet killar vill att vi ska vara jätte konkreta med dem, oftast så är det när de inte förstår någonting är det för att vi inte berättat.¹⁰⁶

Samtidigt som Suzanne vill att Emma ska tona ner sin sexlust betonar hon även betydelsen av att som kvinna vara tydlig med hur hon vill ha det, vilket är mycket motsägelsefullt i den här situationen. Hur ska Emma kunna vara tydlig med vad hon vill när hon inte får säga till sin partner att hon vill ha mer sex?

I det sista avsnittet följer sexinspektörerna upp hur det gått för Mats med övningarna för att motverka tidig utlösning.

Mats: Jag kan hålla mig hur länge som helst nu, så nu kan jag vara med i vilken porrfilm som helst (skratt).¹⁰⁷

¹⁰⁵ Sexinspektörerna, avsnitt 2

¹⁰⁶ Sexinspektörerna, avsnitt 2

¹⁰⁷ Sexinspektörerna, avsnitt 6

Mats relaterar sin nyfunna uthållighet till männen i porrfilmer och idealet om att goda älskare kan hålla på länge. Han nämner inte fördelen med att hans flickvän Emma numera hinner njuta längre under samlaget och eventuellt ha större möjligheter att få orgasm.

4.2.3 Kvinnor ska ge tydliga instruktioner

I programserien nämns många gånger att män behöver tydliga instruktioner för att veta vad kvinnor tycker är skönt. Sandra nämner att hon är osäker på vad Mikael tycker är skönt, men det är inget som kommenteras. Johan säger däremot att Sandra ska ge ljud och rörelse ifrån sig för att Mikael ska förstå vad hon tycker är skönt. Samma resonemang för Suzanne fram när de ska hjälpa Mats och Emma med deras relation.

Suzanne: Hon ska dessutom få visa honom, som den bästa present en kvinna kan ge en man, hur hon vill bli berörd.¹⁰⁸

Emma ger senare Mats ett brev där hon beskrivit hur hon vill bli berörd. Johan påpekar flertalet gånger hur viktigt det är för män att få tydliga instruktioner.

Johan: Det är så jävla bra, när vi män får ett brev, vi förstår oftast inte det där luddiga å du vet liksom som många kvinnor håller på med. Vi män behöver faktiskt oftast nerskrivet och jättetydligt.¹⁰⁹

Johan: Vi män förstår kanske enklast när det blir jädrigt tydligt, vi är inga tankeläsare.¹¹⁰

Lars-Göran påpekar att Therese är duktig på att tala om hur hon vill ha det i sängkammaren, han upplever inte att hon är otydlig. Han poängterar även betydelsen av att hitta saker som båda kan njuta av. Nicklas säger att han saknar initiativ från Malins sida, han vill ha mer raka puckar och upplever att hon ger dubbla budskap. Det talas bara om att män behöver tydliga instruktioner av kvinnorna för att de skall veta hur kvinnorna vill ha det. Men det tas inte upp att kvinnorna skulle behöva detsamma, även om Sandra säger att hon inte vet vad Mikael tycker om i sängen. Mäns sexlust

¹⁰⁸ Sexinspektörerna, avsnitt 2

¹⁰⁹ Sexinspektörerna, avsnitt 2

¹¹⁰ Sexinspektörerna, avsnitt 6

och orgasm tas mer för given än kvinnans. Om endast män behöver instruktioner från sin partner för att bli bra älskare, hur ska då en kvinna kunna bli en bra älskarinna? Förväntas en kvinna veta hur en mans kropp och sexlust fungerar? Denna diskurs i Sexinspektörerna kan ses som en avspegling av en större samhällslig diskurs och struktur där mäns sexualitet och sexlust ses som mer naturlig och ges mer utrymme i jämförelse med kvinnors. Dessutom sker det utifrån sexinspektörerna ett starkt isärhållande mellan könen då de talar om ”vi kvinnor” och ”vi män”, vilket visar på att könens olikheter framställs som naturliga där könen inte kan förstå varandra om man inte är tydlig. Att det heterosexuella paret ska vara medvetet om att de är olika är också något som Eldén¹¹¹ kommer fram till. Det är de egenskaper som framställs som oföränderliga hos könen som gör att kvinnor här ska instruera männen eftersom de inte förstår vad kvinnorna menar om de inte är väldigt tydliga och exempelvis skriver ett brev.

Betydelsen av att ge instruktioner visar på hur sexuella handlingar inte är något grundläggande som finns naturligt hos människan utan någonting som kräver inläring.

Suzanne: Goda älskare de föds inte, de görs.¹¹²

Suzannes påstående kan tydligt kopplas ihop med Butlers syn på kön som något som görs, inte något man är, där femininitet och maskulinitet iscensätts genom performativa handlingar.¹¹³ Citatet har stora likheter med Simone de Beauvoirs klassiska tes: ”*Man föds inte till kvinna, man blir det.*”¹¹⁴

4.2.4 Mamman och sonen

Johan säger att det är förödande för sexlivet att Jeanette är som en mamma för Christer. Johan ska därför prata med Christer om att han inte ska bli ”mammad” av Jeanette.

¹¹¹ Eldén, 2001:37

¹¹² Sexinspektörerna, avsnitt 6

¹¹³ Rosenberg, 2005:14

¹¹⁴ Beauvoir, Simone de, *Det andra könet*. Översättning Adam Inczedy-Gombos och Åsa Moberg. I samarbete med Eva Gothlin. Nordstedts; Stockholm, 2002:325

Johan: Jag tänker ju ta upp det här med Christer apropå roller, att han inte kan vara en liten kille när han kommer hem. Ingen vill ha sex med en liten kille.¹¹⁵

Johan: Det finns en häftig man i dig va, som är ute på vägarna. Som kör med bil med en stolthet va och har pondus och en kraft och ett intresse vet du. Sen kommer den mannen hem och från och med den minuten så är han en liten kille, hon matar dig, hon kammar dig. Till sist vill man inte ha sex med en mamma och hon vill inte ha sex med en liten kille.¹¹⁶

Johan: Är det den här mannen du vill vara?¹¹⁷

Butler talar om att genus regleras på olika sätt bland annat genom att medlemmarna i en familj har olika positioner, dessa medför att vissa sexuella relationer inte är tillåtna. Modern och fadern har inte sexuella relationer till sonen och dottern, till följd av släktskapsrelationerna som finns dem emellan. Den enda möjliga sexuella relationen är den mellan modern och fadern.¹¹⁸ Citaten ovan visar hur viktigt Johan tycker det är att upprätthålla positionerna för att hitta tillbaka till den möjliga sexuella relationen inom familjen. Att Johan kopplar samman Jeanettes ”mamma-roll” med att Christer blir som en liten kille hon inte vill ha sex med och vice versa påvisar Butlers teoretiska antagande om att det finns otillåtna sexuella relationer inom familjen, även om det inte finns något reellt släktband mellan Christer och Jeanette som skulle göra det otillåtet.

4.2.5 Trekant och otrohet

Sexinspektörerna frågar Jeanette om hon har några sexuella drömmar. Då berättar Jeanette att hon skulle vilja ha en trekant med sin partner Christer och en annan kvinna.

Jeanette: Tjejer vet ju hur tjejer skall tas.¹¹⁹

Jeanette: Så då kan han ju lära sig någonting (skratt).¹²⁰

¹¹⁵ Sexinspektörerna, avsnitt 3

¹¹⁶ Sexinspektörerna, avsnitt 3

¹¹⁷ Sexinspektörerna, avsnitt 3

¹¹⁸ Butler, Judith, *Genus ogjort; kropp, begär och möjlig existens*, Nordstedts akademiska förlag; Stockholm, 2006:61

¹¹⁹ Sexinspektörerna, avsnitt 3

¹²⁰ Sexinspektörerna, avsnitt 3

Suzanne påpekar att det ligger mycket i det som Jeanette säger om att tjejer vet hur andra tjejer vill ha det. Johan säger till Jeanette att en förutsättning för att ha en trekant är att relationen har en stabil grund då den kan utgöra en utmaning för förhållandet. I slutet av avsnittet tar sexinspektörerna upp frågan om trekanten igen, Jeanette säger att de har lagt det på hyllan så länge. Johan säger att det är ett vettigt beslut. Sexinspektörerna nämner inte överhuvudtaget att Jeanettes dröm skulle kunna vara ett uttryck för bisexuell handling eller identitet. Det är väldigt problematiskt att det här bidrar till ett osynliggörande av den mångfald av sexualiteter som finns. Utifrån ett queerperspektiv är osynliggörandet av andra sexualiteter en effekt av ett heteronormativt samhälle¹²¹ I enlighet med queerteori ses även bisexualitet som det största hotet mot heteronormen.¹²² Eftersom sexinspektörerna flera gånger uttrycker hur viktigt det är att vara trygg i sin relation för att kunna ha en trekant, samt att de försöker få paret att avstå från trekanten kan detta ses som ytterliggare uttryck för detta hot. Det visar även på heteronormens instabilitet då sexinspektörerna, för att stärka heteronormen, osynliggör andra sexualiteter. Att ha eller vilja ha en trekant gör att paret inte praktiserar heterosexualiteten på rätt sätt och därmed hamnar i utkanten av den heteronormativa ramen.¹²³ Då sexinspektörerna tar upp Jeanettes sexuella dröm om en trekant för att sedan på olika sätt förkasta den visar på hur andra sexualiteter blir avvikande i relation till heterosexualitet, vilket leder till att sexinspektörerna bidrar till att reproducera heterosexualitetens normerande ställning i samhället.

Vid ett tidigare tillfälle hade Jeanette varit otrogen mot Christer därför att hon saknade närhet. Trots att paret kommit överens om att lägga trekanten åt sidan upptäcker Jeanette att Christer har skickat ett SMS till den kvinnan som eventuellt skulle vara med i trekanten, detta har skett två gånger tidigare. Jeanette springer iväg för att hon är arg. Christer sitter kvar hemma och han börjar gråta.

Suzanne: Varför gråter han nu? Gråter han för att han har SMS:at eller att han inte känner sig tillfredsställd som man? Varför gråter han nu? Eller för att han har sårat sin fru tillräckligt mycket? ¹²⁴

¹²¹ Ambjörnsson, 2006:85

¹²² Ambjörnsson, 2006:144f

¹²³ Rosenberg, 2003:91

¹²⁴ Sexinspektörerna, avsnitt 3

Christer säger vid detta tillfälle att han och Jeanette tänker för olika och att det är en bidragande orsak till att deras relation inte fungerar. Då han vill att de ska vara mer lika bidrar det till en uppluckring av den heterosexuella matrisen som bygger på två åtskilda kön som är varandra motsatser.¹²⁵ Han ser inte det som viktigt att de ska vara olika, han ser det istället som en fördel att vara lika för att förstå varandra. Otrohetsen och sveken i deras relation visar på hur instabil och sårbar heteronormen är, den kan inte tas för given och måste upprätthållas för att förbli självklar.¹²⁶ Sexinspektörernas påvisande av problemen i den heterosexuella parrelationen undergräver delvis dess normerande ställning, samtidigt som det inte sker ett ifrågasättande av normen. Heteronormens sårbarhet är även något som Graham påvisar i sin studie av dokusåpan *Temptation Island*.¹²⁷

4.2.6 (Hetero)sexualundervisning?

I det sista avsnittet tar Suzanne upp betydelsen skolan har för att förbättra sexualundervisningen, hon anser att ansvaret till största delen ligger på rektorerna. Suzanne betonar att sex ska kopplas ihop med lust och glädje istället för farhågor. Vad som inte nämns under hela programserien är att det finns flera sexuella identiteter och variationer av kön/genus, då programmet endast inriktar sig på heterosexuella par. Det bidrar till att pluralismen av sexualiteter osynliggörs.¹²⁸ Programserien har fokuserat på heterosexuella pars samliv även om inte heller heterosexualitet har nämnts. Att programserien inte problematiserar normativ heterosexualitet visar på den normativa ställning som den heterosexuella parrelationen har då den inte ifrågasätts utan det är tagen för given.¹²⁹ Vilken typ av sexualundervisning Suzanne vill att skolorna ska bedriva kan starkt ifrågasättas.

¹²⁵ Rosenberg, 2005:10

¹²⁶ Ambjörnsson, 2006:67

¹²⁷ Graham, 2005:147

¹²⁸ Ambjörnsson, 2006:87

¹²⁹ Richardsson, 2000:19

4.3 Kropp

Vid en analys av talet om kroppen framkommer hur graviditet och hälsa påverkar sexlivet. Även sexinspektörernas kroppsspråk behandlas under detta avsnitt.

4.3.1 Hälsa, sex och graviditet

Sexinspektörerna ser inte sex och hälsa som isolerade områden, utan de är sammanlänkade.

Johan: Lever man hälsosamt då har man en levande kropp och en levande kropp upplever djupare sexuella känslor och mer kärlek.¹³⁰

En hälsosam kropp ger ett bättre sexliv menar de. Sexinspektörerna ser Emmas och Mats livsstil som ett problem för paret. När det gäller Emmas hälsa ser sexinspektörerna att det även påverkar hennes möjligheter till att bli gravid.

Suzanne Det är bra för dig Emma, säger jag av ren välvilja, du går ner lite i vikt innan du blir gravid. För det kommer bli jätte tufft för din kropp annars att bära en graviditet.¹³¹

Suzanne: Det är så många saker som kan hända under en graviditet och dem minimerar du genom att dra ner på lite kilon.¹³²

Suzanne radar upp flertalet faktorer som kan försvåra en graviditet för en överviktig kvinna och menar att det är viktigt att Emma går ner i vikt för att de ska kunna skaffa barn. Sexinspektörerna skickar iväg paret på en hälsoundersökning för att se hur paret egentligen mår och sedan får de träffa en kock för att lära sig äta mer nyttigt. Nilsson menar att normer som talar om vad som är rätt eller fel inte bara påverkar människors sätt att tänka kring något utan även deras kroppar.¹³³ I programmet kan talet om att ha kontroll över vad man äter och sin hälsa ses som ett försök att tygla in kropparna i de normativa mönster och uppfattningar som råder i en större samhällelig diskurs.

¹³⁰ Sexinspektörerna, avsnitt 2

¹³¹ Sexinspektörerna, avsnitt 2

¹³² Sexinspektörerna, avsnitt 2

¹³³ Nilsson, 1999:33

Suzanne anser att Jeanettes önskan om en trekant inte är lämplig för tillfället då hon är gravid och att kvinnan blir extra känslig under graviditeten.

Suzanne: Men jag har en erfarenhet av att det inte är mysigt att göra såna här fantasiutlevelser när man är gravid för att man är så jätte känslig under en graviditet och jag tycker att det är klokt om ni väntar med det.¹³⁴

Är det verkligen den gravida kvinnans känslighet som är problemet? Snarare är det nog ett försök från Suzannes sida att föra trekanten och hotet mot den heterosexuella parrelationen åt sidan. Det är troligtvis så att det är fantasiutlevelser som faller utanför den heteronormativa ramen som är det verkliga hotet och inte fantasiupplevelserna i sig. Att kvinnan är känslig vid graviditet återkommer även när speakerrösten påpekar att Therese sexlust påverkas av graviditeten och att hon därmed bland annat behöver bekräftelse på att hon är vacker.

Speakerröst: Graviditeten gör dessutom att Therese ofta mår illa vilket påverkar sexlusten negativt.¹³⁵

Speakerröst: Under en graviditet som för Lars och Therese är denna övning extra bra då kvinnan behöver höra att hon är vacker.¹³⁶

Kvinnan framställs som mycket känslig i samband med graviditeten och att hon inte vet sitt eget bästa. Frågan är ju om graviditeten alltid påverkar kroppen så mycket som sexinspektörerna påstår eller om det bara är ett sätt att stärka dikotomin mellan män och kvinnor?

Suzanne berättar att Sandra kan bli mer mottaglig sexuellt om Mikael får använda sina stora manliga händer för att utforska Sandras rygglut. Den sexuella lusten blir härigenom kopplad till att en kvinna åtrår en man med manliga egenskaper där feminina drag inte kan finnas.¹³⁷ Under en övning där Suzanne lär ut tips till Sandra om hur hon ska onanera åt sin man säger Suzanne att handen ska efterlikna en slida

¹³⁴ Sexinspektörerna, avsnitt 3

¹³⁵ Sexinspektörerna, avsnitt 4

¹³⁶ Sexinspektörerna, avsnitt 4

¹³⁷ Rosenberg, 2005:11, 24

som är varm, fuktig och trång. Det här är några exempel förutom graviditet där kroppen används för att tillskriva och påtvinga könen olika egenskaper och attribut.

Suzanne lyfter fram att många kvinnor inte vet hur de ser ut i underlivet. Hon upplyser om att kvinnor kan använda en spegel för att titta på sitt underliv och då bättre veta hur det ser ut. Att många kvinnor inte vet hur deras underliv ser ut kan ses som ett uttryck för att kvinnans könsorgan och sexualitet varit och fortfarande delvis inte är lika accepterat som mannens. Suzanne understryker att kännedom om sitt könsorgan ska vara något naturligt och att det inte ska vara skuldbelagt. Härigenom lyfter Suzanne fram en viktig poäng om att kvinnors sexualitet inte funnits i främsta rummet och att hon vill förändra det till det bättre.

4.3.2 Kroppsspråk

Johan och Suzanne vistas ofta i hotellrum när de granskar övervakningskamerorna och videodagböckerna, de sitter ofta tätt ihop på hotellsängarna. Suzanne och Johan visar tydligt med sitt kroppsspråk vad de tycker om det de ser när de studerar paren. Ibland tar de sig för ansiktet och ser bedrövade ut eller så ler de uppmuntrande mot varandra och skrattar ibland. Genom kroppsspråket visar sexinspektörerna vad som är bra och dåligt i parens relationer och värderar därigenom paren och de enskilda individernas handlingar. Det gäller så väl de vardagliga som de sexuella aktiviteterna. Med utgångspunkt i queerteori räcker det inte för paren att vara heterosexuella utan de måste även vara det på rätt sätt.¹³⁸

¹³⁸ Rosenberg, 2003:91

4.4 Symboler och bilder

Denna del av analysen inriktar sig på de visuella aspekterna som ett komplement till det som sägs i programserien. Då det i vissa fall förekommit språkliga beskrivningar i samband med bilderna eller symbolerna kommer detta även att beaktas då de inte går att särskilja helt.

4.4.1 Sexinspektörerna och logotyp

Samtliga program i serien inleds med en presentation av sexinspektörerna Johan och Suzanne. De åker sportbil tillsammans och det är Johan som kör bilen. Därefter ses sexinspektörerna på stan där Johan pratar i mobiltelefon och Suzanne ler in i kameran. Johan presenteras som en person som plockar in glädjen och skrattet i sovrummet medan Suzanne beskrivs som den som kan allt om sex och relationer. Johan gestaltas i programmets inledning som mer aktiv än Suzanne. Därefter dyker programmets logotyp upp. Logotypen är rosa och föreställer konturerna av överkropparna hos en man och en kvinna. Mellan kvinnan och mannen finns ett stort rosa bultande hjärta. Kvinnan svankar, putar med bröstet och har armarna bakåt och mannen står lite lätt framåt. Logotypen återkommer under programmets gång, framförallt när de olika (sex)övningar presenteras. Att sexinspektörerna består av en man och en kvinna återspeglar och utgör bilden av det heterosexuella paret som ska och kan hjälpa andra heterosexuella par. Programmets logotyp tillsammans med sexinspektörernas åtskilda egenskaper och uppgifter stärker programmets heteronormativa ansats. Den heterosexuella matrisen synliggörs enligt Butler just genom två tydliga kön/genus som förkroppsligas, där det kvinnliga och det manliga är varandras kontraster.¹³⁹ Genomgående i programmen visas bilder och miljöer där paren och sexinspektörerna är ute i parker, nere vid vattnet, på strandpromenader. Det är sommar, sol och fint väder. Att gestalta dessa miljöer som egentligen inte har något med programmets innehåll att göra kan ses som en visuell del i programmets diskurs där sex ska vara naturligt, fint och utan farhågor. Det här kan dock sägas gälla endast de personer som befinner sig i en heterosexuell parrelation till följd av programmets heteronormativa ansats och därmed utesluts andra personer.

¹³⁹ Rosenberg, 2005:10

I det sista avsnittet befinner sig sexinspektörerna på Museum Erotica i Köpenhamn för att avrunda programserien. Där går de bland annat runt och kommenterar pornografiska filmer och utställningsmontrar. Sittandes i en soffa med en pornografisk film i bakgrunden säger Johan:

De flesta människor verkar lära sig sex ifrån filmer, vi tycker att det är otillräckligt.¹⁴⁰

Johan; Det här skapar bara prestationsångest.¹⁴¹

Sexinspektörerna ger här en bild av att pornografiska filmer inte är tillräckliga för att lära sig om sex. De problematiserar däremot inte pornografiska filmers roll i samhället och att de i huvudsak bygger på en stark könsmaktsordning, där kvinnor förnedras och framställs som passiva objekt. Det är filmer för män, av män och det är inte sexet i sig utan snarare hur det framställs som bör problematiseras. Sexinspektörerna verkar ha en ganska lättsam inställning till pornografisk film då de skojar lite om vad de ser och inte ställer sig kritiska till dem.

4.4.2 Parens liv i bilder

Speakerrösten berättar att Sandra och Mikael lever ett aktivt liv. Därefter visas flera inslag där Mikael spelar golf och Sandra fikar, båda med sina respektive vänner. En scen där paret ligger och vilar på en gräsmatta tillsammans visas. Mikael säger skämtsamt;

Går du in och sätter fjutt på maten så kan jag sitta och titta på fotboll?¹⁴²

Sandra: Mm, ja, eller hur? Skulle inte tro det.¹⁴³

Lite senare visas trots allt en situation där Sandra står i köket medan Mikael sitter och tittar på fotboll på TV. I ett annat avsnitt är Emma och Mats i en affär och tittar på barnvagnar. Emma provkör barnvagnen, sedan kör Mats barnvagnen och han säger:

¹⁴⁰ Sexinspektörerna, avsnitt 6

¹⁴¹ Sexinspektörerna, avsnitt 6

¹⁴² Sexinspektörerna, avsnitt 1

¹⁴³ Sexinspektörerna, avsnitt 1

Men jag har inte körkort för sånt här.¹⁴⁴

Därefter tittar paret på motorcyklar och Mats provsitter en motorcykel medan Emma står bredvid. Bilderna på Emma är oftast när hon är i köket och lagar mat. I avsnittet om Jeanette och Christer visas scener där han kör mycket lastbil. Jeanette däremot dammsuger, tvättar och är ute med barnet och hunden. När det gäller hur Lars-Göran och Therese framställs visas bilder där paret hjälps åt med tvätt, matlagning och barnen. Det mesta tiden av programmet ses paret tillsammans och de ägnar tid åt barnen då de är ute och promenerar hela familjen och vistas på lekplatsen. Även Malin och Nicklas ses ofta tillsammans och de hjälps åt med barnen och är båda aktiva i köket.

Tre av paren framställs på ett traditionellt sätt för könen, där är det kvinnan som har huvudansvaret för hemmet. Kvinnorna är i högre grad aktiva i hemmet, medan männen är aktiva utanför hemmet. Via performativa handlingar reproducerar dessa par könskategorierna i den heterosexuella matrisen¹⁴⁵ genom att de har olika utrymme för sina aktiviteter. För de två andra paren gäller mer ett uppluckrande av dikotomierna man och kvinna, där det inte är lika givet vem som gör vad utan det varierar mer. Det här kan ses som queera glapp där paren underminerar heteronormativiteten genom att röra sig i dess utkant. I de två paren är balansen mellan givandet och tagandet i det vardagliga livet mer jämn.

I varje program varierar det hur mycket nakna kroppar och scener där paren har sex som visas. I scenerna där paren har sex får man se dem antingen med hjälp av en värmekamera som visar kroppsdelarna i olika färger beroende på temperatur, en vanlig kamera eller en mörkerkamera. Fokus ligger inte på att zooma in olika kroppsdelar som bröst, rumpor eller könsorgan. Istället visas mer en helhetsbild av parets aktiviteter i sängen. Personerna i programmet är inte representanter för några skönhetsideal, det vill säga de är inte särskilt muskulösa, smala, snygga eller sminkade utan enkelt uttryckt kan de anses som relativt ”vanliga”. Sexinspektörerna tillskriver inte utseendet någon betydelse för relationen. Graham lyfter i sin studie av dokusåpan *Temptation Island* fram att utseendet spelar roll i programmet då

¹⁴⁴ Sexinspektörerna, avsnitt 2

¹⁴⁵ Rosenberg, 2005:10, Ambjörnsson 2006:136

kvinnorna och männen alla är vältrimmade och snygga.¹⁴⁶ Diskursen i Sexinspektörerna är inte på samma sätt inriktat på att förmedla ett ideal där utseendet spelar roll eller att det för betraktarens skull ska vara en ”fröjd för ögat” att titta på programmet.

4.5 Avslutande analys

Förutom att alla paren i Sexinspektörerna lever i heterosexuella relationer har de även andra gemensamma drag. De är mellan 22-35 år och inom paren är ålderskillnaderna som mest fem år, de är även vita, svenska och kommer tillsynes från liknande klassförhållanden. Fyra av fem par har barn och det femte paret vill ha barn inom kort. De fem paren praktiserar sina relationer inom heterosexualitetens ramar. Gayle Rubin menar att de heterosexuella som lever på rätt sätt premieras, det vill säga de som lever i monogama och reproduktiva heterosexuella parrelationer.¹⁴⁷ Även om detta inte är något som explicit uttryck någonstans i programserien blir därmed det heterosexuella paret i fokus. Vid en granskning av Sexinspektörerna finns det en genomgående stark heteronormativ ansats i programmet, dock framkommer queera glapp där männen och kvinnorna i paren inte är så tydligt åtskilda. Sexuella identiteter är något som aldrig diskuteras eller nämns i programmet. Trots att en kvinna uttrycker en önskan om att ha en trekant med sin partner och en annan kvinna nämns ingenting om vare sig bisexualitet eller bisexuella handlingar. Implicit framställs heterosexualiteten och det heterosexuella parförhållandet i Sexinspektörerna som det naturliga sättet att vara och leva på samt något som inte ifrågasätts. Både Butler och Richardsson problematiserar heterosexualitetens naturliga ställning i samhället och att den aldrig är ifrågasatt.¹⁴⁸ Sexinspektörerna bidrar till just detta då heterosexualiteten framställs som något neutralt i programmet och är en avspeglning av en större samhällelig diskurs. Dahlgren menar att vissa grupper missgynnas, till följd av att en grupp lyfts fram.¹⁴⁹ I det här programmet gäller det icke-heterosexuella personer men även de heterosexuella personer som inte lever i en parrelation som utesluts. De TV-tittare som tillhör någon av de missgynnade grupperna kan därför känna sig exkluderade från att ta del av programmet.

¹⁴⁶ Graham, 2005:143

¹⁴⁷ Rosenberg, 2003:91

¹⁴⁸ Rosenberg, 2005:11, Richardsson, 2000:19

¹⁴⁹ Dahlgren, 2000:100

Paren har grundförutsättningar för att utgöra den ideala heterosexuella parrelationen, men när den blir instabil på grund av problemen så ska den rättas till och bli normal igen. I det avslutande programmet följer sexinspektörerna upp tre av de fem paren för att se hur det har gått för dem. Samtliga tre par uppger att de har en bättre samvaro efter att ha fått hjälp och råd då de har tagit till sig råden de fått och följt dem. Detta är något som Eldén¹⁵⁰ menar är kännetecknande för rådgivningsforum, då dessa forums syfte är just att få paret att fortsätta vara tillsammans och få dem att förstå hur en parrelation fungerar. Det vill säga att handlingarna upprepas för att personerna bättre ska passa in i mönstret för vad som anses vara den goda heterosexuella parrelationen, med en maskulin man och en feminin kvinna. När paren gjort följt råden blir deras handlingar performativa.¹⁵¹

Då sexinspektörerna ska introducera en övning eller bara samtala med paren, sker det oftast i homogena sammankomster. Eftersom Johan ska tillföra glädjen och lusten och Suzanne kan allt om sex och relationer står sexinspektörerna för olika kunskapsområden. Därmed tillskriver de männen och kvinnorna olika attribut och ansvarområden i relationen och således skapas maskulinitet och femininitet där heterosexualitet finns.¹⁵² Programledarna försöker på det sättet uppnå och förkroppsliga de olika maskulinitets- och femininitetsidealen. Butler talar om kroppar som är varandras motsatser och som utgår från det kvinnliga och det manliga.¹⁵³ När det gäller sexinspektörernas roll i programserien betonar Johan ofta betydelsen av att männen ska vara manliga. Därigenom bidrar han till att återskapa två åtskilda kön i de par där han anser att mannen inte är tillräckligt maskulin. Susanne bidrar inte i lika stor utsträckning till bevarandet av två åtskilda kön, istället lyfter hon fram främst kvinnans position för att förändringar av könspositionerna ska kunna ske. Sexinspektörernas konstruktioner av maskulinitet uttrycks tydligare än deras konstruktioner av femininitet. De talar ofta om män, deras manlighet och det manliga självförtroendet i samband med sexualitet och relationen. Sexinspektörerna gör försök till att lyfta fram kvinnans sexualitet och orgasm, trots detta faller det ändå tillbaka på att mannens sexualitet och orgasm tar mer plats. Att mannen anses ha en större sexuell

¹⁵⁰ Eldén, 2001:36

¹⁵¹ Ambjörnsson, 2006:136, Rosenberg, 2005:15

¹⁵² Rosenberg, 2005:172

¹⁵³ Rosenberg, 2005:110

drift än kvinnan är något som även Martinsson kommer fram till i sin avhandling.¹⁵⁴
Diskursen i programmet är även präglad av att kvinnan tydligt ska instruera mannen
och därmed hjälpa honom till att bli en god älskare.

¹⁵⁴ Martinsson, 1997

5. Slutdiskussion

Sexinspektörerna har varit ett spännande och roligt material att studera. Det har således inneburit ett givande material med flera olika aspekter och vår förhoppning är att citaten har bidragit till att göra analysen och uppsatsen mer levande. Parens olika problem inom det heterosexuella parförhållandet har gjort programserien omväxlande. Problemen som tas upp visar på olika områden där heteronormativitetens brister måste upprätthållas och arbetas med för att överleva, vilket tydligt uppvisar att heterosexualiteten inte är något naturligt och givet. På liknande sätt ger uppvisandet av bristerna i den heterosexuella parrelationen möjligheter till queera glapp som kan leda till en förändring när det gäller synen på den heterosexuella relationen som något naturligt och beständigt. Men även om programmet påvisar bristerna kan dessa alltid rättas till och det sker utan att den normativa heterosexualiteten ifrågasätts. Vad som krävs är ett ifrågasättande av heteronormativiteten för att lyfta upp och synliggöra andra sätt att leva på, vilket Sexinspektörerna misslyckas med.

Angående programmets syfte har vi tidigare diskuterat lite grann kring detta. Vi tror att programmet har syftet att pedagogisk visa på hur par kan få ett bättre sex- och samliv. Men eftersom tittarna får se paren ha sex kommer onekligen diskussionen upp om huruvida det skulle kunna ses som på gränsen till porr eller inte. Under vår analysdel om symboler och bilder tog vi upp att programmet inte fokuserar på kroppsdelar utan snarare ger en översiktlig bild när paren har sex. Då porr för oss är något som för betraktaren ska vara upphetsande anser vi att de scener vi får se i Sexinspektörerna inte har det syftet med programmet, snarare kan man som tittare känna sig lite obekvämt ibland. Enligt vår uppfattning är sexscenerna i Sexinspektörerna inte värre än sexscenerna i vilken film som helst.

Eftersom samtliga fem par som deltog i Sexinspektörerna lever i heterosexuella relationer anser vi att programmet och programledarna skulle ha lyft fram att de valt att fokusera på heterosexuella parrelationer men att detta endast är ett av de många sätt att leva på. Det är under all kritik att de inte tar upp icke-heterosexuella eller icke-heteronormativa relationer alls och att det inte sker en problematisering av heterosexualitet som norm. Det hade varit intressant att veta om det fanns några homo-, bi- eller transpersoner som sökte till programmet. Var så fallet skulle vi vilja

veta om dessa par aktivt valdes bort och i så fall i vilket syfte. Om det funnits en version av Sexinspektörerna som även inkluderat par som lever i icke- heterosexuella relationer hade då den heteronormativa ansatsen varit lika stark? Att personer som lever i icke-heterosexuella relationer helt utesluts i programmet, samt att de heterosexuella parens relationer ska förbättras, visar på dess heteronormativa karaktär. Det är problematiskt då det därmed sker ett osynliggörande av andra sexualiteter vilket således främjar att andra sätt att leva på än det heterosexuella förkastas.

En möjlig metod för fortsatta studier inom detta ämne skulle vara att använda sig av intervjuer, antingen individuella eller i fokusgrupper, där människor som sett programmet får samtala om innehållet och bilderna i Sexinspektörerna. Tittarnas uppfattningar varierar säkerligen och skulle innebära en annan läsning än den diskursanalys vi har gjort, men inom ramarna för denna uppsats valde vi att inte göra detta. Med den här uppsatsen har vi inte haft för intention att komma fram till en allmängiltig sanning om hur heteronormativitet, femininitet(er) och maskulinitet(er) skapas och upprätthålls. Vår studie är en utav många tolkningar som alla kan bidra till olika sätt att förhålla sig till dessa begrepp. På samma sätt är inte diskursen i Sexinspektörerna talande för hela samhället, men vi anser ändå att programmet är en del av en större samhällelig diskurs. Vi menar att media, i vårt fall i form av TV-programmet Sexinspektörerna, speglar samhällets värderingar samtidigt som det har stor betydelse för hur olika normer och föreställningar förmedlas till och uppfattas av mediakonsumenterna. Således finns det en ömsesidig växelverkan mellan en större samhällelig diskurs och en mindre specifik diskursen. Det är här vi anser att det finns möjligheter till förändring. Media har ett stort ansvar för det som de förmedlar ut i samhället och det är dags att de tar detta ansvar och ger en mer nyanserad bild av verkligheten.

6. Referenser

6.1 Litteratur

Ambjörnsson, Fanny, *Vad är queer?*, Natur och Kultur; Stockholm, 2006.

Beauvoir, Simone de, *Det andra könet*. Översättning Adam Inczèdy-Gombos & Åsa Moberg. I samarbete med Eva Gothlin. Nordstedts; Stockholm, 2002.

Bergström, Göran och Boréus, Kristina,(red), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund; Studentlitteratur, 2005.

Butler, Judith, *Genus ogjort; kropp, begär och möjlig existens*, Nordstedts akademiska förlag; Stockholm, 2006.

Dahlgren, Peter, *Vad säger medierna och vad betyder de?* s. 75-100, ur; Vilken metod är bäst – igen eller alla? Metodtillämpning i medie- och kommunikationsvetenskap, (red) Jarlbro, Gunilla, Studentlitteratur; Lund, 2000.

Edin, Anna, *Verklig underhållning: dokusåpor, publik, kritik*, Institutet för mediastudier i samarbete med Sellin & Partner; Stockholm, 2005

Eldén, Sara, *Att fånga och bli fångad i diskursen? Om diskursanalys och emancipatorisk forskning*, s. 60-74, ur; Att utmana vetandets gränser. En bok om metod, metodologi och epistemologi, (red) Lundqvist, Åsa, Davies, Karen och Mulinari, Diana, Liber; Malmö, 2005.

Graham, Mark, *Den heterosexuella tragedin: om myter och heterosexuella misslyckanden i massmedia*, s. 136-156, ur; Queersverige, (red) Kulick, Don, Natur och Kultur; Stockholm, 2005.

Martinsson, Lena, *Gemensamma liv: om kön, kärlek och längtan*, Carlssons Bokförlag; Bjärnum, 1997.

Nilsson, Bo, *Maskuliniteter: representation, ideologi och retorik*, Boréa; Umeå, 1999.

Richardson, Diane, *Rethinking sexuality*, Sage; London, 2000.

Rosenberg, Tiina, *Queerfeministiskt agenda*, Atlas; Stockholm, 2003.

Rosenberg, Tiina, *Könet brinner! Texter: Judith Butler, i urval av Tiina Rosenberg*, Natur och kultur; Stockholm, 2005.

Winther Jörgensen, Marianne och Phillips, Louise, *Diskursanalys som teori och metod*, Studentlitteratur; Lund, 2000.

6.2 Artiklar

Eldén, Sara, *Rådgivning för normala*, s. 35-37, ur; Bang: feministisk kulturtidsskrift; Stockholm, 2001:4,

6.3 TV-program

Sexinspektörerna, avsnitt 1, TV4; 2007-02-08, kl. 23.05.

Sexinspektörerna, avsnitt 2, TV4; 2007-02-15, kl. 23.10.

Sexinspektörerna, avsnitt 3, TV4; 2007-02-22, kl. 23.05.

Sexinspektörerna, avsnitt 4, TV4; 2007-03-01, kl. 23.05.

Sexinspektörerna, avsnitt 5, TV4; 2007-03-08, kl. 23.05.

Sexinspektörerna, avsnitt 6, TV4; 2007-03-15, kl. 23.05.

6.4 Internetkällor

De får hjälp av sexinspektörerna, TV4:s hemsida <<http://tv4.se/sexinspektorer/520053.html>> (hämtad: 2007-4-20). Ansvarig utgivare tv4.se: Mattias Fyrenius, publicerat 2007-1-26.

De är sexinspektörerna, TV4:s hemsida <<http://tv4.se/sexinspektorer/520591.html>> (hämtad: 2007-4-20). Ansvarig utgivare tv4.se: Mattias Fyrenius, publicerat 2007-1-26.

På väg mot bättre sex, TV4:s hemsida <<http://tv4.se/sexinspektorer/520605.html>> (hämtad: 2007-4-20). Ansvarig utgivare tv4.se: Mattias Fyrenius, publicerat 2007-1-26.